UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicorvm Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XXX. De Propagatione Ordinis Canonici in Prouincijs Hispaniarum, & primò de Ecclesia Cæsaraugustanæ S. Mariæ de Pilari, siue de Columna nuncupata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

Visual Library

referente in Congregatione Dominici Sepulchri Ieroſolimitana.

Præter collegia vero Canonicorum memorata, ſunt in Regno Siciliæ vltra Pharum nonnulla Collegia Sanctimonialium Canoniſſarum Congregationis Vallis Viridis nuncupatæ, quarum præcipuum eſt S. Catharinæ Vallis viridis, Ordinis S. Auguſtini olim extra Ciuitatem Meſſanam à quadam Regina Cypri fundatum, poſtea circa annum 1200. intra Vrbem ſub titulo S. Mariæ, & S. Catharinæ Vallis Viridis translatum, quod erat caput cæterorum monaſteriorum canoniſſarum eiuſdem Congregationis in Regno Siciliæ exiſtentium, nimirum S. Luciæ Vallis Viridis Paſtorminanæ, monaſterij Vallis Viridis in Taormina, & in Caſtro veteri: quæ monaſteria per Abbatiſſam ſanctæ Catharinæ Meſſanenſis viſitabantur. De ijs plura idē Maurolicus in congregatione Vallis Viridis: ex quibus etiam deducit, dictam congregationem in Regno Siciliæ multa collegia canonicorum habuiſſe, quibus deficientibus, cum prædictæ canoniſſæ regimen permutaſſent, etiam habitū nonnullæ mutauerunt, retenta nihilominus regula D. Patris Auguſtini, ac etiā rochetto, quod in feſtis ſolemnioribus, præſertim cum ad Sacramentū Euchariſtiæ ſumendum accedunt, in ſignum priſtinę illarum profeſſionis, & inſtitutionis, ferunt.

In Diœceſi Agrigentina reperitur monaſteriū ordinis canonicorum regularium D. Auguſtini, quod dicitur S. Spiritus de calato. Verùm puto illud nunc eſſe commendatum, vel ex regulari ad ſtatum ſecularem tranſlatum. Eius autem mentio habetur in libro Taxarum Cameræ Apoſtolicæ.

CAPVT TRIGESIMVM.

De Propagatione Ordinis Canonici in Prouincijs, & Regnis Hiſpaniarum, & Primò de Eccleſia Cæſarauguſtana S. Mariæ de Pilari, ſiue de Columna nuncupata.

1. IN Prouincijs, & Regnis Hiſpaniarum exiſtunt adhuc Eccleſiæ canonici ordinis vetuſtiſſimæ, pluresq; olim extiterunt, quarum notitia poſt generale diluuium Saracenorū, quod omnes penè regiones Hiſpanorum inuaſit, vel in ruinis ædificiorū, vel ſaltem in membranis Eccleſiarū, & libris Hiſtoricorum fideliter ſeruatur, quæ ipſum canonicū inſtitutum à ſanctiſſimis Apoſtolis plantatum, & à beatiſſimo Patre noſtro Auguſtino reformatū, in prædictis prouincijs Hiſpanorum ab antiquiſſimis temporibus, ipſo B. Auguſt. adhuc ſuperſtite propagatū, fide certiſſima demonſtrāt: ex quibus vt antiquiſſimum cœnobium Sisletanū apud Toletanam ciuitatem omittam, quod era. 462. id eſt anno Chriſti quadringenteſimo vigeſimo quarto, aſſertus autor Hiſtoriæ ſub nomine Flauij Lucij Dextri, & alij nonnulli Hiſtorici ſub B. Auguſtini Regula exſtructū aiunt: vnā nunc referam antiquiſſimam, & inter omnes Hiſpaniarū Eccleſias digniſſimam, Angelicis manibus Præexcelſę Dei Genetrici in Cæſarauguſtana ciuitate erectā, & S. Mariæ Maioris, ſiue de Columna vulgo de Pilari nuncupatam, de qua cum multa præclara, & memoranda quāplures viri docti tradiderint, illud certè non reticendū, quin pro diuino miraculo mea quidem opinione recēſendum, quod Sacræ Theologiæ Licentiatus, & eiuſdem Eccleſiæ regularis canonicus Michael Cercito in præfatione librorum Ioannis Trullo de ordine canonicorum elucidato ſcribit, ipſum ordinem canonicum per D. Iacobum Apoſtolum ſemel in dicta Eccleſia plantatum nullis vnquam etſi difficillimis temporibus interruptum, vſque ad ſua tempora ſtetiſſe. De huius ſacratiſſimæ Eccleſiæ antiquitate nonnulla ſuperius cap. 11. notauimus, de cuius miraculoſa fundatione, Sanctorū Martyrum, & confeſſorū reliquijs in eadē quieſcentibus viris, ſanctitate, ac dignitate, necnon etiam eruditione illuſtriſſimis, vel ab illa profectis, vel etiam eidem Eccleſiæ præfectis, & tandē de illius priuilegijs, & ſuper cæteras Eccleſias Hiſpaniarum eminentia nunc aliquid dicturo, tot profecto, & tam præclara, veridicisq; teſtimonijs roborata ſcribenda occurrunt, quæ ſi vellem ex integro percenſere, non vnicum capitulum, ſed integrum, illudque non exiguum volumen, me ſcribere oporteret. Quam ob cauſam tum rei, tū etiam temporis compendium facturo, illud tandem animo inſedit, cæteris omnibus impræſentiarum omiſſis vota, & motiua hic ad verbū exſcribere, quæ lata fuit pro Priore, & canonicis eiuſdem Angelicæ beatæ Mariæ Maioris de Pilari, in Curia illuſtriſſimi Domini Iuſtitiæ Aragonum S.C.M. Conſiliarij ſuper iure præcedendi Capitulares, eorumq; Syndicos, & Procuratores Eccleſiarum cathedralium Regni Aragonū exceptis duntaxat Capitularibus Sedis Metropolitanæ, in Comitijs, & quibuſlibet congregationibus Aragonū anno Domini 1605. & typis edita Madriti apud Ludouicum Sanchez anno MDC.VI. omiſſa tamen præfatione, ac etiam additionibus marginalibus, ne pro vna ſentētia, integrum librum exſcribere cogamur. Ea verò talis eſt:

IN Dei nomine Amen. Nouerint vniuerſi, quod anno II.
computato à Natiuitate Domini milleſimo ſexcēteſimo quinto apud ciuitatem Cæſarauguſtæ Regni Aragonum, in Camera conſilij fuerunt præſentes illu-

ſtriſsimus Dominus Iuſtitia Aragonum S.C.M. Domini noſtri Regis Conſiliarius, & Illuſtres Domini locum tenentes ipſius Curia, iuriſque Doctores, nempe Illuſtriſsimus Don Martinus Baptiſta de Lanuca, Iuſtitia Aragonum, Io. Clemens Romeu, D. Matheus Deca, D. Petrus Hieronymus de Mendieta, D. Martinus de Godino Dominus Michael Martinez del Villar, exiſtenteque proceſſu Prioris, canonicorum, & Capituli beata Maria Maioris de Pilari ſuper apprehenſione in deliberatione circa diffinitiuam ſententiam, Dominus Michaël Martinez del Villar Relator fuit voti, & opinionis, quod debet pronunciari, & mandare fieri contenta in propoſitione oblata pro parte Prioris, canonicorum, & Capituli beata Maria Maioris, & de Pilari principalium, Antonij Miraueta, Auguſtini Ximeno, & Petri Hieronymi Paſamar procuratorum, reſpectu iurium, in vndecimo articulo dicta propoſitionis deductorum, & reſpectu damni apprehenſa praſtita cautione forali, cateras propoſitiones reijci, & repelli debere, & reſeruari ſua iura, ea reſeruari ſupplicantibus. neutram partium in expenſis condemnando, ex eo pra maximè, & alias, quia etſi ratio aliqua habenda minimè foret in hoc litis pendentia iudicio (vbi de nudo tantum, quatenus facti eſt, & non iuris poſſeſſione, agitur) de longiſſima, honorificentiſſima, venerandiſſimaque antiquitate, & dignitate tanta Eccleſia, qua ſacra eſt, ac gloria, & ornamētum non ſolùm huius Caſarauguſta inclyta ciuitatis, & fideliſſimi Regni Aragonum, verùm totius Hiſpania, & Orbis: Obtinet enim ex receptiſſima omnium Eccleſiarum, praſertim iſtius ampliſſima prouincia traditione à Pontificibus Summis non ſemel approbata, inter omnes Eccleſias mundi vetuſtatis, & excellentia originis primatum, atque ideo de ea Caſarauguſta verè, ac iure gloriari poteſt, ſe primam non ſolùm in Hiſpania, ſed in vniuerſo orbe Catholica fidei ſedem, & aram tenuiſſe, & extitiſſe. & inde meritò Petrus Librana primus Caſarauguſta Epiſcopus, poſt Arabes vrbe pulſos, vnà cum Gelaſio Secundo Pontifice Maximo circa annum milleſimum centeſimum decimum octauum, ad inſtaurandum templum dicta Eccleſia, quod vetuſtatis cauſa eſſet ruinoſũ, ijs verbis vniuerſos Chriſtiani orbis fideles excitabat: Quam beato, & antiquo nomine ſanctitatis, ac dignitatis pollere nouiſtis. Et nos iure quidem poteramus litem huiuſmodi decidere, declarando, debere eam pracedere Eccleſias Cathedrales dicti Regni, origine, & dignitate poſteriores, ex quo ordo temporis inducit pralationem in honoribus: nam qui prior eſt tempore, potior eſt in iure, vltra quod ſemper in Regno noſtro ſenectus venerabilis fuit, & quando glorioſiſſimum admirandum principium, origoque dicta Auguſtiſſima Eccleſia ius aliquod ad obtinendum ei non tribueret, qua Angelicis manibus iuſſu ſacratiſſima Regina Virginis Dei Genitricis, dum adhuc in humanis ageret, autore Diuo Iacobo Maiori Chriſti Apoſtolo, conſobrinoque cōſtructa, erectaque fuit, cuius etiam ratione & cauſa praferenda eſt tanquam dignior, & excellentior: nulla enim maior nec venerabilior origo, quam regalis eſt, atq; ideo, & meritò maior honor debetur illi, qui honorabiliorem originem habet. talem praſertim & tantam, qualem habuit, & habet praclariſſima Eccleſia, & quando ad huiuſmodi pralationem nihil prodeſſet, ab initio naſcentis Eccleſia ſape dictam ſacroſanctam Eccleſiam Epiſcopum habuiſſe, matrem Eccleſiarum dicta vrbis fuiſſe, Cathedralemque extitiſſe, autoritate pracellentiſſimi Iacobi Zebedai, quouſque vnita, ſeu translata fuit in excelſam ſancti Saluatoris Eccleſiam, Arabibus Caſarauguſta exturbatis, vt conſtitutiſſimum eſt. Fuit namque conſuetudo Apoſtolorum in ciuitatibus, vbi Verbum Dei pradicarunt, Eccleſias apud vnamquamq; condere, vt teſtantur Tertullianus, ſanctus Cyprianus, ſanctus Irenaus, quos refert Pamelius, ex Chriſticolis nouè ad fidem ab eis conuerſis, vnum cuique Ciuitati Epiſcopum praficere, qui cateros verbo Dei inſtrueret, & alia tanta dignitatis officia exerceret, vt apparet in B. Apoſtolo Paulo, qui Epheſi beatum Timotheum eius ciuitatis Epiſcopum nominauit, & Athenis beatum Dionyſium, & Dertuſa in Hiſpania ſanctum Ruſum, vt affirmant grauiſſimi Patres, & apparet etiam ex Actis Apoſtolorum cap. decimo quarto, ibi, & cum conſtituiſſent eis per ſingulas Eccleſias presbyteros: Olim namque coaleſcentis Eccleſia primis exordijs idem erat presbyter, quod Epiſcopus, ſecundum iura vulgaria, ac Diuum Thomam, & Baronium. Iacobus ergo aliorum Apoſtolorum veſtigijs inhaerens, hac in ciuitate vnum è nouis ab eo ad fidem conuerſis (Athanaſium ſcilicet) huic ciuitati Epiſcopum prapoſuit, & ſanctum Petrum Martyrem Bracharij in Luſitania, vt vetuſtiſſima traditio eſt, & antiquiſſima Breuiaria, Annales, Celebert. Chronica Hiſpania, Martyrologia Romana, & alij grauiſſimi Patres atteſtantur. Ex quibus ſatis liquet, hanc ſanctam Eccleſiam ab eius initio Cathedralem dignitatem, & nomen habuiſſe. Quod ratione etiam comprobatur. Iacobus conſecrauit Athanaſium in Epiſcopum huius ciuitatis. ergo aliquam certam, & determinatam habuit Eccleſiam, cui tunc praficeretur, vt ratio, & nomen ipſum indicat, ſunt enim hac correlatiua Epiſcopus, & Eccleſia, inter quos matrimonium ſpirituale contrahitur; at eo tempore nulla alia, non ſolum in dicta ciuitate, ſed etiam in tota Hiſpania Eccleſia reperiebatur, nec erat, vt eſt concors omnium ſententia. ergo fatendũ, & neceſſariò tenendum eſt, in ea ſedem Epiſcopalem ibi extitiſſe, & primatum omnium totius Hiſpania, hoc nomen, & dignitatem meruiſſe. Conſeruaſſe autem eam toto tempore primitiua Eccleſia, & eius diris perſecutionibus feruentibus, non eſt dubium, nam cum à principio ibi fuit conſtituta, in poſterum quoque permanſiſſe credendum eſt, cum ex praterito in futurum inferatur, non docto de contrario: maxime non conſtito de mutatione, qua praſumenda non eſt, tum quia multò poſt Gothorum tempora circa annum ſexenteſimum vigeſimũ conſtat, eandem dignitatem habuiſſe ex Breuiarijs tam antiquis, quàm modernis Caſarauguſta, & ordinis ſanctiſſimi Diui Hieronymi ſic concipientibus lectionem feſtiuitatis ſancti Braulij dicta ciuitatis glorioſi Epiſcopi. Diſputatione autem longa conſummata, & Synodo celebrata, vnuſquiſque ad propriam ſedem eſt reuerſus, Beatus verò Braulius dum in ciuitate Caſarauguſtana in S. Maria Maiore ſuã ſedem diuinitus ſtrueſſet, ubi

eſſe hæreſis de ſecta illius falſarij Mahometis. Idem quoque reperitur in quodam Miſſali antiquo eiuſdem Diœceſis manuſcripto, in officio, quod in Miſſa ſancti Braulij celebratur, & canitur: Feſta colitur Braulij aula, qui ſanctæ Mariæ fuit præſul. Probatur idem Breuiario domus Regiæ montis Aragonum antiquæ, & illuſtris, quod agens de eadem ciuitate ſic ait: Synodo celebrata vnuſquiſque ad propriam ſedem eſt reuerſus, & Braulius Cæſaraugustam repetens, apud ſanctam Mariam Maiorem ſuam ſedem ſituans, ſub canonicis ſic fraterna dilectione adhæſit. Corroboratur idem quodam libro, ſeu tractatu de vita Diui Braulij antiquiſſimo, manu exarato, qui cum prædictis Breuiarijs per eundem ferè ſermonem conteſtatur: Beatus verò Braulius dum in Cæſaraugustana ciuitate in ſancta Maria Maiori ſuam ſedem diutiùs ſituaſſet. Quibus aſſentitur Antonius monachus Gallus, & antiquiſſimus, probatiſſimus, fideliſſimusque teſtis, ſcriptorque priſci ſeculi rerum geſtarum: ſcripſit enim circa annum quingenteſimum ſeptuageſimum ſecundum, & de huiuſmodi Eccleſia hæc verba: Atque in Eccleſia beatæ Mariæ ſemper Virginis, quæ eſt mater Eccleſiarum eiuſdem Vrbis. Et tandem idem affirmat Martinus Garzia canonicus Cæſaraugustanus Epiſcopus Barſinonæ, Inquiſitor Generalis Regnorum Aragoniæ, Hieronymus Zurita, Hieronymus Blancas, Hieronymus Roman, Ioannes de Marieta, & alij quamplurimi grauiſſimi viri.

III. TVm quia in toto illo infœlici, & miſerrimo tempore, quo Cæſaraugusta ſub Arabum ditione extitit (quod circiter quadringentorum annorum terminum explet) dictam Religioſiſſimam Eccleſiam ſedem fuiſſe Epiſcopalem dubio caret, adeò quod Cathedrales inficiari nec audent, nec poſſunt: nulla enim Chriſtianis Eccleſia permittebatur ab infidelibus, præter hanc glorioſiſſimam, vt noſtri Hiſtorici varijs in locis teſtantur, præſertim Prades, Garibay, Beuter, Blancas, Zurita, qui notabiliter ſic exclamat: Cæſaraugustæ ſatis conſtat reliquis ſacris ædibus, ſiue ſacris tectis depopulatis, ſanctum, & religioſiſſimum templum Diuæ Mariæ Virgini dicatum, quod vulgus de Pilari nuncupat, miſeris illis temporibus ſanctitatis, Religionis, & Conſilij publici tanquam ſacram aram, & perfugij portum noſtris fuiſſe. vnde & Heleca, & Senior, ac ſuperioribus, poſterioribusque Epiſcopis, & Eccleſiaſtico cœtui ſacroſancta ea ædes ſedem, ac domicilium præbuit. Tum quia ab huiuſmodi ſacra id æde iam diu in contradictorio iudicio obtentum eſt: fuit enim lite vertente inter eam, & inſignem ſancti Saluatoris Eccleſiam, & ſeu ipſius Antiſtitem cordatè, & maxima cum deliberatione præhabita cauſa cognitione, partibus auditis, declaratum à Ioanne Ferrer canonico, & Archidiacono Hoſcenſis Eccleſiæ, & Vicario Generali excellentiſſimi Infantis Alfonſi Regis Catholici filij Archiepiſcopi Cæſaraugustæ anno milleſimo quingenteſimo ſecundo, dictam Eccleſiam fuiſſe à primordijs Chriſtianitatis Cathedralem vſque ad tranſlationem, ſeu vnionem deſuper dictam, his verbis: Conſtat etiam, quod dicta Eccleſia, in qua glorioſa Dei Genitrix Virgo dum in humanis ageret, beato Iacobo Apoſtolo mirabiliter ſuper pilare marmoreum Angelicis manibus deportatum apparere dignata eſt, in quo primaria ſedes Cæſaraugustana per multa annorum curricula collocata fuit, beato Braulio, & alijs multis digniſſimis Epiſcopis ſucceſſiuè præſidentibus. Et licet poſtea dicta ſedes Cathedralis tranſlata fuerit, nihilominus tamen multa inſignia, & prærogatiuæ Cathedralis Eccleſiæ penes eam remanſerunt, & quaſi vna Eccleſia cum Maiori Cæſaraugustana reputatur in prærogatiuis prædictis. Quæ ſententia ab eodem Archiepiſcopo fuit poſtea approbata, & ratificata, necnon & à dictis partibus laudata. Tantorum ergo virorum decreta certam faciunt determinationem noſtram, ſcilicet ſæpedictam Eccleſiam ab initio naſcentis Eccleſiæ Epiſcopos habuiſſe, Cathedralemque extitiſſe. & conſequenter conſtat, ipſam præponi, & anteferri debere, ex quo prius meruit dignitatem, & huius ſedis adoptione longe poſteriores, & inferiores illa ſunt, & appareant prædictæ Eccleſiæ Cathedrales: adeò quod de ea illud Poëtæ dicere verè poſſumus.

Fortia facta Patrum, ſeries longiſſima rerum,
Per tot ducta viros antiqua ab origine Gentis.

ET quando in hoc articulo curandum non eſſet de cultu Dei, Religioneque ibi tandiu mirabiliter præfulgenti, de rebus in ea mirificè geſtis, IV.
de innumeris & aſsiduis miraculis ibi quotidie fulgentibus, de pura, ſinceraque fide ab exordio Chriſtianitatis vſque nunc, abſque ruga, & macula apud eam inuiolabiliter pro Dei benignitate ſeruata, ita vt portæ Inferi, Hæreticorum calliditas, Ethnicorum impietas, Saracenorum iniquitas aduerſus eam præualere minimè potuerint, nec in medio ignis fuit vnquam æſtuata, ſed potius ipſa contriuit eorum capita, & fuit noſtris (vt diximus) ſacra ara, eſque tanta conſtantia, & ſtabilitate muniuit, quod nulla vnquam Tyrannorum ſæuitia, nulla perſecutionum immanitas, nulla rei familiaris, nulla patriæ honoris iactura, nulla Hæreticorum fraudes, nulla denique ſanguinis effuſio clariſſimum fidei lumen in eis ſemel incenſum extinguere potuerint, vt adimpleretur, quod ſacratiſſima Dei Genitrix promiſerat Diuo Iacobo, quando ad ripam Iberi, vbi ſtat dicta Eccleſia, eidem corporaliter videndam, & eius diſcipulis ſeſe obtulit, eamque conſtrui præcepit: Pilare iſtud erit in loco iſto, vſque in finem mundi, & Chriſtum colentes nunquam ex hac Vrbe deficient. Quare iure meruit principatum dictam prælationem primum, honorabilioremq; locum inter dictas Eccleſias vbiq; obtinere, tum quia debetur illi, quæ rerum geſtarum gloria, religione, cultuq; Dei præ cæteris fulget. Si enim ex ſola religione Cicero Rempublicam Romanam cæteris omnibus anteponebat dicens: Etſi fortè conferre volumus noſtra cum exteris, cæteris

rebus aut pares, aut etiam ſuperiores reperiemur, religione, id eſt cultu Deorum multò ſuperiores, quantò maiori cum ratione præferenda eſt huiuſmodi illuſtriſſima Eccleſia, quæ eodem cultu, ac dignitate originis, excellentia ſenectutis, decoreque rerum geſtarum omnes prædictas Eccleſias procul à ſe relinquit? tum quia talibus huiuſmodi priuilegium propter vitæ diſcrimen conceditur, in quo propter ſalutem Reipublicæ ſe conſtituerunt: tum quia inde ampliſſimos, & maximos honores eius Fani Antiſtitibus ſemper habitos, & vetuſtis tabulis, & memoria ſuperiorum temporum pro certo cum Zurita, & alijs affirmare poſſumus. Tum demum quia ſi ex omnibus prædictis in aliquibus præcedere meruit dictam Metropolitanam Eccleſiam, quæ prædictas omnes antecedit, quantò maiori cum ratione poterit ipſa eaſdem præcedere? & quando tandem non eſſet attendenda exemptio, quæ ſubeſt tantum, & immediatè Chriſti Vicario, ſummoque totius Eccleſiæ Pontifici Maximo. Nec Ciuitas vbi adeſt, quæ eſt Metropolis, & inſigne omnium Ciuitatum Regni, ac eiuſdem, & celſitudinis coronæ Sereniſſimorum Aragoniæ Regum caput, omniumque citam (teſte Diuo Iſidoro) ciuitatum Hiſpaniæ in multis clarior, quibus ex cauſis debuit, & debet etiam huiuſmodi prælationem habere: cum quando quis ſublimiori, & digniori immediatè ſubeſt, ac in excellentiori loco exiſtit, tantò dignior, & honoratior ſit.

V. Sed in hoc iudicio tandem attendenda eſſet inſiſtentia, ſtatuſque rei apprehenſæ, iuriumque apprehenſorum tempore apprehenſionis, & quæ ex dictis Eccleſijs melius quaſi poſſeſſionem iurium apprehenſorum probauerit, adhuc debuit, & debet obtinere huiuſmodi ſacra Eccleſia, quæ multò melius dictam inſiſtentiam, poſſeſſionemque probauit, tum teſtibus, tum Chronicis, ſiue tractatibus, de modo, & ordine celebrandi Curiam: Tum demum alijs inſtrumentis, documentis, monumentiſque antiquis, quibus potius lux veritatis ex omnibus prædictis, & alijs aſſiſtit: conſuetudo namque in materia præcedentiæ præualet, vt per Innocentium, & alios probat Franc. Marzarius conſil. 25. Non enim obſtat, in Comitijs Tiraſſonæ celebratis anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſecundo, prædictas Eccleſias Cathedrales prælationem habuiſſe: quia conſtat fuiſſe ex conſenſu partium, iureque dicti conſenſus, & familiaritatis, & non animo, nec titulo acquirendi poſſeſſionem, quibus ſtantibus, nullam iuris, nec facti acquirere potuerunt, ex traditis à Mandoſio in Reg. 33. de Annalibus quæſt. vndecimarum. quarto. Oldrad. conſ. 241. Dec. conſ. 116. Aym. Crau. conſ. 27. num. ſeptimo. Portol. de conſort. cap. trigeſimo octauo numero tertio. Tum quia ante dictum conſenſum in exordio dictarum Curiarum Cathedralem ibi exiſtentem præceſſit ipſa. Nec refragatur, dictam prælationem habuiſſe in ſolio propoſitionis, non verò in brachio, ſeu ſtamento, & quod poſſeſſio non recipit, extenſionem. quoniam quaſi poſſeſſio vnius actus inducit quaſi poſſeſſionem quoad alium actum ſub eadem ſpecie comprehenſum, vt prædictum. ex quo eodem ordine, quo ſtant in ſolio, ſedent in brachio, ſeu ſtamento. Tum quia in curijs Montiſſoni habitis an. 1585. in ſtamento quoque, ſiue brachio præceſſit dictas Eccleſias, & quando de huiuſmodi quaſi poſſeſſione nulla habenda foret ratio ex ſimili conſenſu apud eas facto, habenda eſt tamen ex fractione dicti conſenſus à Syndico Hoſcenſi facta: tentauit enim prius votum ſuum præſtare, quam Syndicus dictæ Eccleſiæ, & ideo potuit (vt fecit) reſiſtere illi, & ante eum votum ſuum proferre. quare dum illud fecit contra dicti Syndici expreſſam voluntatem, viſus fuit interuertere poſſeſſionem dicti conſenſus, & aliam de nouo acquirere. facta namque conuerſione interuertens verè poſſidere dicitur. Nec poſſeſſionem amiſit, immo potius efficaciter retinuit, in conuocatione omnium generalium ſtatuum regni anno milleſimo ſexcenteſimo primo, Cæſarauguſtæ facta, nam cum hora & die ſignatis, Syndici dictarum Cathedralium Eccleſiarum conueniſſent in aulam regiam deſtinatam, ad eam conuocationem inuenerunt iam ibi Syndicum dictæ Eccleſiæ, quem vidiſſe cenſet, & ſedentem pacificè in loco ſublimiori, eumque minime in ſua pacifica poſſeſſione moleſtaſſe, nec perturbaſſe, ſed immo ſua intentione fruſtrati timentes, & repulſionem (vt credendum eſt) ſuſpicantes, quibuſdam proteſtationibus contenti, egreſſi fuerunt ab aula, quare contrariam quaſi poſſeſſionem, quando eam haberent, amiſiſſe dictas Eccleſias, eamque Eccleſiam de ſolari acquiſiuiſſe, conſtitutiſſimum eſt. nam etſi abſens retineat poſſeſſionem loci ſemel adeptam, licet ab altero poſtea corporaliter occupetur: tamen ſi reuerſus in locum repellatur ab eo, qui corporaliter poſſidet, vel non admittatur, & ſuſpicetur poſſe repelli, eiuſdem quam antea retinebat, dubio procul amittit. Et cum in omnibus, & per omnia ad normam, & ſimilitudinem Curiarum Regni in domibus diſputationis dicta generalis conuocatio habita fuerit præparandarum Curiarum cauſa, idem de ipſa iudicandum eſt, quod de ipſimet Curijs, ex quo præparatio ad actum idem operatur, quod ipſe actus. Nec obſtat non apparere eos, qui ingreſſi fuerunt, Syndicos dictarum Eccleſiarum fuiſſe: quia immo conſtat per teſtem ex ipſarum parte productum, qui contra eas probat maximè, cum ab vtraque parte fuerit approbatus. Nec Regeſtra Curiarum poſſeſſionem aliquam ex parte cathedralium probant, tum quia ex ipſiſmet apparet, multoties in dictis Curijs, & ſeſſionibus dictam Eccleſiam cathedrales præceſſiſſe. Tum quia vltimus ſtatus, & nouiſſima poſſeſſio eſt, quæ in hoc poſſeſſorio ſummariſſimo attenditur, non verò antiqua, & multo minus illa, quæ ſolitas fuit, & eſt interuerſa, & in multis curijs habitas aliarum qualitatum cauſa, quàm dictarum Eccleſiarum, quibus ſupradictam Eccleſiam præcedere potuerunt. Nec releuat poſſeſſionem habitam reſpectu ſtandi, & ſedendi in præexcellentiori loco non extendi, nec trahi poſſe ad ſuffragij præſtationem: quia ex quo dicta Eccleſia habet,

& habet locum in comitijs, habet ea, quæ ſunt loci: nam locus deſignat locatum, & eius officium, atque ideo per locum traditur, probatur, acquiritur quaſi poſſeſſio vocandi, & iuxta prælationem loci. nec obſtat, quod de iure debent Eccleſiæ cathedrales præcedere collegiatam maximè regularem, conuentualemque, cum præſens cauſa per poſſeſſionem, non autem per titulum decidenda veniat. Sed quid? quando per titulum iudicanda foret, cum potiorem titulum habeat (vt viſum eſt) ſæpe dicta Eccleſia debuit vincere, & non vinci: coruſcat enim radijs propriæ dignitatis, vltra quod ſemper quoad dictam prælationem pro cathedrali habita eſt, vt ex omnibus præditis regeſtriſque curiarum reſultat. & potuit etiam iura, præeminentiaſque cathedralis acquirere, præſcribereque, inſuper dignitas canonicorum regularium magna eſt, quoniam illorum congregatio Epiſcopali, & Archiepiſcopali dignitate fulget: atque ideo Cæſaraugustana Eccleſia non minus præeſſe debet cathedrales, dum fuit regularis, quàm nunc, poſtquam effecta eſt ſæcularis. Neque ſæpe dictam vetuſtiſſimam tot ſæculis ſtabilitam traditionem infringunt fundamenta, quibus eã, impoſſibilitando aduentum beati Iacobi in Hiſpaniam, potius temerariè, quam iure infringere nonnulli nituntur, vt tanto titulo de medio ſublato, non dicta Eccleſia, ſed ſæpe dicta obtineant. Tum quia vt egregiè docent grauiſſimi noſtræ ætatis Patres, eiſdem fundamentis infringi poſſunt alia multa, & ferè omnes traditiones Eccleſiæ, quod nimis durum, & hæreſi proximum eſſet. Tum quia traditiones à Patribus inſtitutæ non ſunt infringendæ, ſed potius ab omnibus pro legibus ſeruandæ, et venerandæ, nam traditiones approbatæ non minorem vim habent, quàm ſcriptæ leges, vnde admonet ſacra Scriptura: Non te prætereat narratio Seniorum, ipſi enim didicerunt à patribus ſuis. Quare & merito dicebat Iob: interroga generationem priſtinam. Quæ loca Theologi Sacri egregiè expendunt de traditionibus Eccleſiaſticis, quæ ſcripto non conſiſtunt, contra Hæreticos eas tanquam nouitatis ſectatores reijcientes. Tum quia cum fama rerum inconcuſſa ſtandum eſt, & certam derogat vetuſtas fidem. Tum quia aduentum Diui Iacobi in Hiſpaniam teſtantur pluſquam octoginta magnæ auctoritatis viri; & inter eos ſeptem ex grauiſſimis Eccleſiæ, ſanctiſque Doctoribus.

Primus D. Hieronymus in illis verbis: Dederitque eis ſortes, atque diuiſerit, vt alius ad Indos, alius ad Hiſpanias, alius ad Illyricum, alius ad Græciam pergeret, vt vnuſquiſque in Euangelij ſui, atque prouinciæ requieſceret, quibus expreſſe id firmat, dum apud nos Hiſpanos ex Apoſtolis tantum requieſcit Iacobus.

Secundus S. Athanaſius Patriarcha Antiochenus, qui floruit circa annum Domini 560. dicens, in hac die multiplicibus martyrijs affectus eſt S. Iacobus Apoſtolus frater Ioannis filij Zebedæi, idq; poſtquam abijt in Occidentem.

Tertius S. Iſidorus per hæc verba: Iacobus filius Zebedæi frater Ioannis, quartus in ordine xij. tribubus, atque Hiſpaniæ, & Occidentalium locorum populis Euangelium prædicauit.

Quartus venerabilis, ſanctuſque Beda, qui ſic ait, Apoſtoli Chriſti prædicatione fidei, & Doctores gentium certis locis in mundo ad prædicandum ſortes proprias acceperunt. Petrus namque Romam accepit, Andreas Antiochiam, Iacobus Hiſpaniam, Thomas Indiam, Ioannes Aſiam, Matthæus Macedoniam, Philippus Galliam, Bartholomæus Lycaoniam, Simon Zelotes Ægyptum, Matthias Iudæam, Iacobus frater Domini Ieroſolymam, Paulo cum cæteris Apoſtolis nulla ſors propria traditur.

Quintus S. Braulius Cæſaraugustæ digniſſimus Epiſcopus in abbreuiatione vitæ ſancti Iſidori.

Sextus S. Vincentius in ſermone de S. Iacobo.

Septimus S. Antoninus glorioſiſſimus Florentiæ Archiepiſcopus, tum quia eiuſdem etiam traditiones, & hiſtoriæ teſtem omni exceptione maiorem Pontificem Summum Caliſtum III. habemus, in quadam Bulla ſic dicentem. Cum itaque ſicut accepimus, Eccleſia monaſterij per Priorem ſolita gubernari eiuſdem beatæ Mariæ de Pilari &c. in qua dicta beata Maria antequam ad cœlos aſſumeretur, cum Ieſu Chriſto Iacobo Maiori in columna marmorea apparuit, & ob hoc ipſa Eccleſia nomen beatæ Mariæ de Pilari aſſumpſit, ac inibi quamplurima, & infinita miracula diuina prouiſione dictim ſunt: necnon Chriſti fideles magna deuotione, & veneratione imaginem eiuſdem beatæ Mariæ, & eius filij in quadam capella eiuſdem Eccleſiæ, quæ de mandato dictæ beatæ Mariæ per dictum beatum Iacobum fabricata, & Camera Angelica Dei Genitricis de Pilari nuncupata & appellata extitit, colunt, & venerantur, & cum maxima deuotione viſitare non ceſſant. Quibus verbis non ſolùm aduentum in Hiſpaniam S. Iacobi, & miraculoſam huius Eccleſiæ fundationem, ſed in eius comprobationem traditionis efficaciſſimum refert teſtimonium per illa verba: Sicut accepimus, quæ etiam non poſſe opponi de ſubreptione impediunt, cum non referantur ad partem, vt dicitur, de clauſula aſſeritur.

NEc huius veritatis inſcij, aut dubij fuerunt Sereniſſimi Reges Aragonum, vt conſtat ex priuilegijs Regum Ioannis II. & Ferdinandi II. qui per eadem verba idem egregiè affirmarunt. Nec etiam incliti Reges Caſtellæ, vt conſtat ex priuilegio Regis Ramiri I. in quo apparitio ſancti Iacobi eidem Regi facta, recenſetur. Quis ergo tantæ ſuperbiæ faſtigio tumidus erit, vt tot Eccleſiarum, Sanctorum Pontificum, Regum, & Principum teſtimonium contemnere auſit? tum quia tota Hiſpania, & omnes illius Eccleſiæ idem Breuiarijs antiquiſſimis, & nouiſſimis profitentur, vt ex ipſis apparet (& teſtatur Cardinalis Baronius, Venerabilis Pater Petrus de Ribadeneyra, diligentiſſimus Mariana, multi alij eminentiſſimi viri) & ſummi gaudij ſui cauſam in die ſolemni ſancti Iacobi his propalarunt verbis: Adeſt nobis valde lætabundus dies præexcellentiſſimi Apoſtoli Iacobi, per cuius ſaluberrimam prædicationem tota plebs Hiſpaniæ ſuum cœpit agnoſcere Redemptorem. Eo quod maio- VI.

ru autoritatem, & fides eſt hæc concertatio ſiue conſenſus in libris Eccleſiaſticis, in quibus ratio precum, & rituum continentur, Breuiaria vulgariter dicta, quo plures non homines priuati, ſed conuentus integri in vnam ſententiam conſpirarunt: optimum enim eſt iudicium, quod plurimorum vocibus confirmatur. Tum quia prædictæ Eccleſiæ Cathedrales eiuſdem etiam voti, & ſententiæ ſunt, & fuerunt, vt apparet ex ipſarum Breuiarijs, quarum nunc dum contrarium, litis cauſa, aſſerere nituntur, audiendæ minimè ſunt: nimis enim iniquum iudicatur, vt quod ſua voce dilucidè proteſtati fuerunt, id in eundem caſum infirmare, teſtimonioque proprio reſiſtere. Tum quia non ſolùm ab Eccleſijs Hiſpaniæ huiuſmodi traditio recepta eſt, ſed etiam ab Eccleſia inſigni Mediolani, vt conſtat ex Breuiarijs illius Archiepiſcopatus iuxta inſtitutionem ſancti Ambroſij illius Ciuitatis Archiepiſcopi, anno milleſimo quingenteſimo trigeſimo nono, editis, quorum verba huiuſmodi ſunt: Iacobus Maior Apoſtolus Domini, frater Ioannis Euangeliſtæ, filius Zebedæi dum vniuerſam prædicando peragraſſet Hiſpaniam.

Et non mirum, quandoquidem eandem traditionem vniuerſalis Eccleſia totius Orbis Terrarum admiſit, tam ante reformationem ſacri Concilij Tridentini, vt ex Breuiarijs Romanis illius temporis conſtat ſic loquentibus: Hiſpaniam adijſſe, & ibi Euangelium prædicaſſe autor eſt Iſidorus: quam poſt dictam reformationem, vti apparet per Breuiaria autoritate ſanctiſſimi Patris Pij V. facta in hæc verba. Mox peragrata Hiſpania, ibique prædicato Euangelio, redijt Ieroſolymam. Ridiculum igitur eſt, & ſatis abominabile dedecus, vt temporibus noſtris vel falsò inſimulari S. Dei Eccleſiam permittamus, vel eas traditiones, quas antiquitùs à Patribus ſuſcepimus, pro libito errantium infringi patiamur. Tum tandem quia adeò certa, irrefragabili, indubitataque traditione receptum eſt, D. Iacobum in Hiſpaniam aduentaſſe, dictamque inſignem Eccleſiam fundaſſe, quòd apud nos Celtiberos non habeatur vt Catholicus, qui dubitet, ſicuti teſtatur Magiſter egregius Iſela in libro Regulæ Ordinis S. Iacobi, & Religioſus doctiſſimus Martinus del Rio. de dicto ergo aduentu S. Iacobi in Hiſpaniam, eiuſque Prædicatione Euangelica in ea dubitare iam apud Hiſpanos præſertim, fas non eſt, permaximè poſtquam à ſanctiſſimo Domino Clemente Octauo, tam in Breuiario Romano ſua peculiari autoritate edito, quam in Breuiario fratrum Prædicatorum propria etiam ſua autoritate confirmato, diffinitum eſt, eſſe conſtantem traditionem omnium Eccleſiarum Hiſpaniæ, præter vetera monumenta, quæ ipſam teſtificantur ſanctum Apoſtolum Hiſpaniam adiſſe, ibique Euangelium prædicaſſe. Eo namque ipſo, quod Pontifex Summus hoc inter traditiones conſtantes non vnius, aut duarum Eccleſiarum, ſed omnium Hiſpaniæ admiſit, non minus certum, & indubitatum eſt, quam ſi manifeſtiſſimis monumentis eſſet firmatum. Et quidem traditio hæc meritò vocatur à Pontifice Maximo conſtans: non enim vago, aut nutuanti verbo nititur, ſed demonſtratione earum Eccleſiarum, quæ fundatæ in Hiſpania fuerunt occaſione aduentus huius ſancti Apoſtoli, vt exemplum eſt Eccleſia Bracharenſis, quæ primum habuit Antiſtitem ſanctum Petrum Martyrem, quem refert Martyrologium Romanum 26. Aprilis, & Card. Baronius ſcriptores vitæ huius Sancti recenſens, quos qui legat videbit, eos aſſerentes id, quod in eadem Eccleſia, & alijs Portugalliæ Prouinciæ Eccleſijs ſolemniter traditur S. Petrum Martyrem ab Apoſtolo Iacobo Hiſpaniam peragrante, ordinatum fuiſſe primum illius Prouinciæ Epiſcopum. & ideirco Bracharenſis Eccleſia ſæpe de ſuo primatu contendit, de quo quanta maiori ratione poteſt hæc noſtra Cæſaraguſtana glorioſiſsima, ex omnibus prædictis ſatis liquet. Nec obſtat quod dicunt S. Iacobum martyrio fuiſſe coronatum ſtatim poſt Chriſti Domini Aſcenſionem, ideoque non permiſſum eſſe tempus peragrandi Hiſpaniam: nam id falſiſſimum eſſe comprobat Illuſtriſsimus Baronius ex eo, quod colligitur ex ſacro Actuum Apoſtolorum libro S. Iacobum decollatum fuiſſe ab Herode anno 44. à Natiuitate Chriſti numerando, quod ſimiliter tradit, & comprobat Archiepiſcopus Gilbertus Genebrardus in ſua Chronologia: & ideo decem annis ad minus poſt aduentum Spiritus ſancti, tempus ſanè fuit ſufficiens non ſolum ad Hiſpaniam, ſed ad vniuerſum orbem peragrandum ab eo præcipuè viro, qui vocatus fuit à Chriſto Boanerges, id eſt filius tonitrui aptus ad mirandum, & velocem curſum ſuæ prædicationis.

Nec obſtat, quod proponitur, Apoſtolos ante mortem ſancti Iacobi non fuiſſe egreſſos Ieroſolyma, ſiue Iudæa, neque ante eandem mortem prædicaſſe Euangelium Gentibus, falſum enim eſt, Apoſtolos non fuiſſe ante deceſſum ſancti Iacobi egreſſos ex Iudæa: nam in primis Cardinalis Baronius in annotationibus ad Martyrologium die vigeſima quinta Iulij, poſtquam teſtimonio Diui Iſidori ab Eccleſia Toletana recepto, confirmauit Diui Iacobi aduentum in Hiſpaniam, manifeſtè concedit in ea diſperſione diſcipulorum Chriſti, quæ facta fuit Ieroſolymis ſtatim poſt mortem glorioſiſſimam Protomartyris Stephani, quæ fuit paulo poſt aduentum Spiritus ſancti, aliquos Apoſtolos ex Iudæa egreſſos regiones gentium adiſſe, & eleganter explicat ibi loca Scripturæ ſanctæ, quæ oppoſitum docere videntur: quam doctrinam iterum approbat tomo primo Annalium anno quadrageſimo quarto, deinde expreſsè D. Paulus in Epiſt. ad Galatas capite primo narrat, ſe ſtatim atque fuit à Chriſto de cœlo deſcendente vocatus (multis certè annis ante mortem Diui Iacobi) non, inquit, veni Ieroſolymam, ſed abij in Arabiam, & ibidem docet, ſe antequam Ieroſolymam veniret, varias Regiones peragraſſe, & in eodem loco notat Theophilactus Epiſcopus, tunc Apoſtolum Paulum ad rudiores Gentes, & loca minus exculta ſe contuliſſe. Gilbertus etiam Genebrardus in Chronologia dicit, quod Barnabas prædicauit fidem Chriſti Romæ, viuente adhuc Tyberio, ex ſententia Diui Clementis, & Doſithei. Certum eſt autem Tyberium multis annis ante Diuum Iacobum mortuum fuiſſe. Inſuper licet dubium ſit graue apud Sacros Theologos de tempore, quo Apoſtoli

dirp-

cœperunt prædicare Euangelium Gentibus, & quando Gentiles fuerũt abſoluti, & omnino admiſſi ad Eccleſiã, conſtans tamen eſt omnium ſententia, nullatenus Apoſtolos à die aduentus Spiritus ſancti dubitaſſe, omnibus Iudæis vbique eſſent, prædicandum fuiſſe Euangelium: certum eſt enim tunc Iudæos diſperſos fuiſſe per vniuerſum terrarum orbem: nam ipſos variæ bellorum agitationes multò ante Chriſti aduentum, Aſſyriorum, Babyloniorum, Perſarum, & Macedonum Regibus ortæ, alios alio expulerunt, vt veterum monumenta abundè prodiderant, ſatiſque literæ ſacræ indicant, in quibus Iudæi per orbem agentes vocabantur diſperſi. iis igitur prædicandum fore Euangelium, ſtatim (vt diximus) ab initio cognouiſſe ſanctos Apoſtolos non minus quam illis, qui in Iudæa agebant, ad quos & epiſtolas ſcribebant euangelizandæ fidei gratia, ſicuti & ſcripſit Diuus Petrus ſuam epiſtolam canonicam fratribus electis aduenis diſperſionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Aſiæ, & Bitiniæ. Non ergo eſt contra traditionem conſtantem omnium ſupradictarum Eccleſiarum Hiſpaniæ à Sanctiſſimo Clemente expreſſè firmatam, aſſerentem Diuum Iacobum in Hiſpania prædicaſſe Euangelium, id quod dicitur ante eius mortem nondum prædicare cœptum fuiſſe Euangelium Gentibus, ex quo iure potuit Diuus Iacobus, vt prædicaret Euangelium Iudæis in Hiſpania degentibus, eam adire. itaque ſe habuiſſe ſanctum Apoſtolum, ſicuti ſe habuerunt illi diſcipuli, qui multò ante eius mortem abierunt ad regiones Gentium, de quibus dicitur in dicto libro Actuum Apoſtolorum cap. vndecimo, quod pertranſibant ſanè inter Gentiles, nemini loquentes verbum, niſi ſolis Iudæis. Sed quid? non ſolis iis, qui natura erant Iudæi ſtatim in principio annunciabant Apoſtoli Euangelium, ſed & innumeris gentibus, quæ tamen factæ erant Proſelyti, quorum maxima multitudo ab initio etiam in ipſo ſanctiſſimo die Pentecoſtes recepit ſacrum Euangelium, vt ex Beda annotauit Claudius Guilliaudus in primam canonicam Petri Apoſtoli, & talem cenſent multi Theologi fuiſſe illum Eunuchum Reginæ Candacis, cui Euangelium prædicauit ſanctus Philippus, vt dicitur in libro Actuum Apoſtolorum cap. octauo. & doctiſſimè docet Nicolaus Sanderus. Præterea textus hiſtoriæ erectionis tantæ Eccleſiæ, cuius ſententiam Patres noſtri annuntiarunt in Chronica Regni Aragonum, in antiquiſſimo Barchinonenſi Archiuo, necnon & in Beatiſſimi Gregorij Papæ moralium libris inuentus, omnem tollit dubitationem, aſſerens Diuum Iacobum profectum in Hiſpaniam, non ſequentem communem ſententiam Apoſtolorum, ſed reuelationem diuinam, quam contulit cum beatiſſima Virgine, quæ optimè à Ruperto Abbate vocatur Apoſtolorum magiſtra cœleſtis. Ergo reuelatione actus Diuus Iacobus ad prædicandum Euangelium in Hiſpaniam ſe contulit: quoniam Deus ipſe, qui præſciebat futuram mortem eiuſdem Apoſtoli, antequam Apoſtoli per orbem diſpergerentur, eundem peculiari inſpiratione adegit, vt ſicut morte ſua præceſſurus erat reliquos Apoſtolos, etiam præcederet, & anteiret eius prædicatio ad Gentes. Tum vt adimplerentur prophetia Regis Dauid: In fines orbis terræ verba eorum Pſalm. decimo octauo, necnon & illa: Suſcepimus Deus miſericordiam tuã in medio templi tui, ſic & laus tua in fines terræ. Pſalmo quadrageſimo ſeptimo, quæ cum iam adimpletæ fuiſſent in principio Apoſtolatus Diui Pauli (vt ipſe teſtatur ſcribens ad Roman. cap. vndecimo) adimpleri aliter non potuerunt, quam aduentu, & prædicatione ſancti Iacobi in Hiſpaniam, quæ per Occidentem tunc erat orbis, terræque, & nuncupabatur finis. Atque ideo eodem aduentu, & prædicatione declaratur quidam locus Prophetæ Abdiæ ad finem in verbo: Et erit Domino Regnum, in Hiſpania (quod vt dicit Rabbinus Salomon) fuit impletum per Iacobum Apoſtolum, & eius diſcipulos ibi fidem Chriſti primitus prædicantes, & colla gentium ſubiugantes.

Tum ne tantus Apoſtolus abſque Prouincia relinqueretur, & ea careret gloria, qua cæteri Apoſtoli: nam vnuſquiſque pro magno honore habet peculiarem prouinciam in qua Euangelium prædicauit, ex quibus luculenter conſtat, firmiſſimam traditionem quaſi per manus à maioribus perpetuo temporum decurſu ad nos delatam, cum nulla probabili ratione conuelli poſſit, meritò à nobis retinendam, & conſeruandam eſſe. Neque enim impedimentum aliquod, aut difficultas conſiderari poſſe videtur, quibus dicti Beatiſſimi Apoſtoli in Hiſpanias aduentus, vel refelli, vel in dubium vocari poſſit: quin potius non ſolum poſſibilis, & veriſimilis, ſed & certus, & conſtans multis rerum argumentis ſupra confectis, conuincitur: nec enim ex huius prouinciæ ſitu, & qualitate, nec ex temporis anguſtia, nec ex aliis rerum difficultatibus hic aduentus inueriſimilis exiſtimari poteſt. nam cum ad omnes Orbis, etiam remotiſſimas partes, nec ita claras, nec celebres, & multis terrarum, mariũ; ſpatiis ſeiunctas profecti fuerint Apoſtoli, vt eò ſacri Euangelij ſplendidiſſimam lucem circunferrent. quis inueriſimile putet, ad hanc Hiſpaniarum Prouinciam toto terrarum orbe celeberrimam, & clariſſimam, & perpetua fama peruagatam, nec ita à Ieroſolimis marino præſertim tractu diſtantem, idem Euangelij lumen non pertuliſſe?

Minus etiam obeſt temporis breuitas, & anguſtia, VIII
cum integro, vt minimum decennio poſt Chriſtum paſſum dictus Apoſtolus in viuis egerit, non tantum ſemel eam legationem obire potuiſſe, in comperto eſt, quod ſi refractarius quiſpiam eius ab Ieroſolymis profectionem exiſtimet non veriſimilem fuiſſe, vſque ad tempus conſpecti à beato Petro Apoſtolo lintei animalibus immundis pleni, quo ſigno Eccleſiæ oſtium Gentibus reſerari Apoſtoli cognouerunt, id quidem licèt certa ratione comprobari non poſſit, tamen quantumcunque ita eſſet, certè cum ea apparitio iuxta frequentiorem Patrum ſententiam ſeptimo anno poſt Chriſti Domini mortem contigerit, & iuxta eoſdem Diuus Iacobus martyrium (vt dictum eſt) anno, vt minimum decimo ſubierit, pluſquam expeditum eſt, toto ad minus triennio remanente, iter illud conficere potuiſſe, & Prouincia peragrata ad propria rediiſſe. quibus ex cauſis vereri iam omnes amplius oportet, vſque adeo conſtabilitam ſententiam, non dicam ad impoſſibile, ſed nec ad inueriſimile deducere conari: in qua intrepidè aſſerenda tenet nos conſenſio populorum atque gentium, tenet au-

torum miraculis inchoata, ſpe nutrita, charitate aucta, vetuſtate firmata, cultuque & obſequio in ſacratiſſimam Virginem roborata, tenet tandem ab ipſo Iacobo tutelari totius Prouinciæ Diuo, & Fani huius fundatore vſque ad præſens tempus Catholicorum in eo perpetua ſucceſſio, & inter tot perſecutionum turbines, & procellas, tot & tanta ſupplicia, totque martyrum, & martyriorum myriades, puriſſimè, & inuiolatè in Chriſtum fidei continua perduratio, quam & vſque in finem ſeculi tantorum patronorum beneficio duraturam percredimus, & exiſtimamus.

Neque obſtant verba Innocentij Primi in cap. Quis neſciat, vndecima diſtinctione. Præſertim cum ſit manifeſtum in omnē Italiā, Gallias, Hiſpanias, Africam atq; Siciliam, inſulaſque interiacentes nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi eos, quos venerabilis Apoſtolus Petrus, aut eius ſucceſſores conſtituerunt Sacerdotes. aut legant, ſi in his Prouincijs alius Apoſtolorum inuenitur, aut legitur docuiſſe. Quod ſi non legunt, quia nuſquam inueniunt, oportet eos ſequi, quod Romana Eccleſia cuſtodit. Tum quia quod in hac parte profitemur, legitur, habeturque in ſæpe dicta hiſtoria, in Breuiarijs, libriſq; Eccleſiaſticis antiquiſſimis, & ſequimur (vt viſum eſt) quod Romana Eccleſia cuſtodit. Tum quia verba quantumuis generalia ſint, accipienda ſunt ſecundum iuris intellectum: quare ſupradicta non ita intelligenda ſunt indiſtinctè, ſcilicet nullum Apoſtolum præter Petrum in eas Prouincias perueniſſe, & in eis Eccleſias ædificaſſe: ſequerentur enim grauiſſima abſurda, inter alia & Paulum Apoſtolum varijs in locis falſum dixiſſe, Italiam, & Romam perueniſſe, vbi à Nerone legimus fuiſſe carceribus mancipatum, flagellis cæſum, & tandem capite truncatum anno decimo ſeptimo, poſt Paſſionem Chriſti. Et eundem Apoſtolum Hiſpanias adiſſe ſanctiſſimi & grauiſſimi viri teſtantur. Referunt etiam ſanctus Iſidorus, & alij plurimi, Philippum Apoſtolum in Gallijs quoque prædicaſſe. Quos omnes, & Summos Pontifices in dictis indultis, & Breuiarijs iuſſu eorum editis & comprobatis, erraſſe, & deceptos eſſe dicere cogeremur, ſi dicta verba eo modo eſſent intelligenda, quod durum admodum eſſet. non ergo ſic accipienda ſunt, ſolum Petrum in Occidente prædicaſſe: quia ab eo miſſi prædicarunt, & Eccleſias inſtituerunt, vt idem Innocentius profitetur. Beatus autem Iacobus, & Paulus, qui Hiſpanias adierunt, à Petro vt à capite Eccleſiæ miſſi fuere, & eius autoritate Eccleſias inſtituerunt, atque ideo Innocentius non repugnat, nec diffitetur, Iacobum in Hiſpanias perueniſſe: ſed omnes, qui huc peruenerunt, iuſſu, vel conſilio Petri veniſſe dicit. in ſumma enim hoc intendit Innocentius, omnes, qui in eas aduentarunt prouincias, vnam eandemque fidem profeſſos, eam ſcilicet, quam Petrus Eccleſiæ caput profeſſus eſt, quam genuinam interpretationem, cum omnia ſic vero conſonent, & inter ſe ad concordiam redigantur, ne vnus tantum Pontifex tot Pontificibus Sanctis, Doctoribuſque grauiſſimis, traditionibus, & Breuiarijs aduerſetur, ſequi tenemur. ſed quorſum hæc ita diffuſa dirigantur verba de re conſtantiſſima Eccleſiæ, ſanctorumque Patrum teſtimonio ſæpius definita, cum alicuius prorſus ſit ob Eccleſiaſtica, & fidelium conſuetudine in eo dubitationem accipere, quod ex Eccleſiaſtica quoque, & fidelium traditione deſcendit?

Nec in contrarium facit, quod ſolitum verum eſſe contendunt, dictam Eccleſiam nunquam Cathedralem fuiſſe, ſed ſancti Saluatoris. quia vltra quod nemo eſt, qui id atteſtetur, ipſamet profitetur contrarium in Breuiario, & Miſſali ſuæ Diœceſis (vt viſum eſt) ac laudando ſententiam Ioannis Vaſæi, qua verbis expreſſis idem teſtatur. De priuilegio autem Imperatoris Alfonſi tot vitijs laborante, nulla eſt habenda ratio, præſertim cum eidem non debeat, nec poſſit maior fides adhiberi, quam ipſi Eccleſiæ, & toti Archiepiſcopatui ipſi, totque Eccleſijs, & viris grauiſſimis antiquis, & nouiſſimis contrarium atteſtantibus, collegij, multorumque teſtimonio potius adhærendum eſt, quàm vnius perſonæ quantumcunque Præſidiali præfulgeat dignitate. Rurſus tum dicta Eccleſia beata Maria fuit vnita, commutata, ſeu translata in dictam Sancti Saluatoris, ita intelligitur, quod de prædicta refert dictus Sereniſſimus Princeps, atque ideo non obſtat eius priuilegium.

Nec quod de inſcriptionibus capſularum diuorum Valerij, & Vincentij tantum ex aduerſo celebratarum in eadem verificatur Eccleſia, & multò magis verè, & propriè, vt ex omnibus præmiſſis ſatis patet. Nec contrarium ſuadet, quod ex Chronicis Roderici Archiepiſcopi Toletani, & Generalis opponunt, nullam fuiſſe Ciuitatem Cathedralem in Hiſpania, quæ ab Arabibus non fuerit in eorum impia inundatione, aut incenſa, aut diruta: & ideo ſi tunc Eccleſia de Pilari Cathedralis exiſteret, ipſa, aut eius Ciuitas, vt cæteræ Eccleſiæ, & Ciuitates periſſent. quia non ita generaliter vt ſonant, intelligenda ſunt, quod nulla ſupereſt: alias enim in notoria mendacia deprehenderentur, quia non ſolum permanſit vtique huiuſmodi Ciuitas, ſed & Toletana, Ilerda, Tyraſona, & aliæ, quæ vt nunc, eo tempore fuerunt Cathedrales. Nec refert intelligendas Chronicas ſiue de ipſis Eccleſijs, quæ fuerunt ab ipſis Saracenis ſic labefactatæ. nam in hoc, vt in multis alijs præ cæteris micat, & reſplendet huiuſmodi clariſſima Eccleſia, dum Omnipotens Deus non fecit taliter omni nationi. Tum quia tantæ immunitatis, & ſingularis excellentiæ cauſa nulla alia eſſe potuit, quàm quòd iuſſu ſacratiſſimæ Deiparæ à Diuo Iacobo in ipſius verbo, quod ſemper ſtabit, fuerit conſtructa. Nec mouet in contrarium, ſæpe dictas Eccleſias Cathedrales antiquiſſimas, ſanctiſſimas, magnique habitas (& merito quidem) ſemper fuiſſe, Epiſcoporumque ſedes extitiſſe in primitiua Eccleſia. Hoc enim non negamus. Sed quod ipſa inficiari nequeunt, & omnes fatentur, Eccleſiam de Pilari multò antiquiorem exiſtere, & ante eas huiuſmodi dignitatem habuiſſe, ſequi cogimur: moribus namque confirmata deſtruere, difficillimum eſt. Nec facit in contrarium, dictam Eccleſiam non templum, neque Eccleſiam, ſed

Ora-

Oratorium, vel capellam appellari ab aliquibus ex antiquis Scriptoribus: nam vt egregiè ait doctiſſimus Cardinalis Bellarminus, veteres Patres Latini, & Græci per aliquot ſecula nunquam Eccleſias Chriſtianorum, templa vocarunt, ſed oratoria, vel Eccleſias, vel domos orationis, vel Baſilicas, vel martyria: quia adhuc vigebat memoria templi Iudaici. ne viderentur Apoſtoli ſimile aliquid introducere, & vt diſtinguerent Eccleſiam à Synagoga. Nec omiſſionis argumentum ſumptum ex Prudentio (qui omnia notabilia Chriſtianæ Religionis Ciuitatis Cæſarauguſtæ, & Hiſpaniæ ſcripſit, & de huiuſmodi ſanctæ Eccleſiæ fundatione non ſcribit, dummodo, vt meminiſſet, ſi ita ſe haberet) procedit. quia multa, & grauiſſima quidem (vt notiſſima) omiſit Prudentius, & inter alia illuſtriſſimos Martyres, nempe Diuum Laurentium Hoſcenſem, & ſanctum Lambertum Cæſarauguſtanum. Sed non ſilentio præterit eam, ſecundum aliquos non vulgaris autoritatis Doctores, dum pro ea canit: Plena magnorum domus Angelorum, & paulo poſt. Nouerat templo celebrari miſſo. & alibi. Hinc Sacerdotum domus infulata Valeriorum.

Vltra quod non de omnibus ſcripſit Prudentius gloriosè geſtis, ſed de aliquibus tantum. Nec pulſis Arabibus Rex Alfonſus dictam Eccleſiam dehoneſtauit, transferendo ſedem in Eccleſiam ſancti Saluatoris, licet eo tempore pro beneficijs ab ea receptis huiuſmodi dignitatem, quando non haberet, meruiſſet, multa tamen ſereniſſimum, glorioſumque Regem mouere ad id potuerunt. Primum maiorum ſuorum veſtigijs inhærere, qui recuperata à Saracenis aliqua Ciuitate ſolebant meſquitam maiorem ſtatim cultui diuino conſecrare, & in ea Epiſcopalem ſedem conſtituere. ne ergo à ſuorum conſuetudine diſcederet, meſquitam maiorem Cæſarauguſtæ in Eccleſiam erexit, & ſedem Epiſcopalem in eam tranſtulit, vt vbi caput ſuperſtitionis fuerat, ibi caput poneret ſanctitatis. Quod etiam Apoſtolos obſeruaſſe comperimus, vt apparet ex epiſtola prima Clementis Papæ ad Iacobum, quæ habetur in cap. In illis, octuageſima diſtinctione. Potuit etiam moueri pulchritudine eius ædificij, ac magnitudine: longè enim ſuperabat dictam Eccleſiam, cuius tunc parietes vetuſtate fere collapſi, & diruti erant, vt ex Bulla Gelaſij II. & Petri Librana I. Epiſcopi deſuper relata conſtat. Vel potuit etiam moueri ex alijs cauſis à Marino Garzia, & alijs adductis. Nec audiendus eſt Zurita ſentiens ſedem tunc priſtino, & natiuo loco reſtitutam, non verò nouè conceſſam. Tum quia contra ipſum loquitur, dum alibi dixit agens de Eccleſia ſanctæ Mariæ, vnde & Heleca, & Seniores, ac ſuperiores, poſterioribuſque Epiſcopis, & Eccleſiaſticis ſacroſancta ædes ſedem ac domicilium præbuit. Arabum namque tempore alios ante eos, quos memorat non habuit Epiſcopos: atque ideo non de his agit verbis ſuperioribus, ſeu de illis, quia primum dicta Eccleſia præfuerunt in ea. Tum quia cum pluris autoritate, antiquitate, & numero refragantur, & tot Breuiaria grauiſſima,

Græcorum, vt capellam appellari ab aliquibus ex antiquis Scriptoribus: nam vt egregiè ait doctiſſimus Cardinalis Bellarminus, veteres Patres Latini, & Græci per aliquot ſecula nunquam Eccleſias Chriſtianorum, templa vocarunt, ſed oratoria, vel Eccleſias, vel domos orationis, vel Baſilicas, vel martyria: quia adhuc vigebat memoria templi Iudaici. ne viderentur Apoſtoli ſimile aliquid introducere, & vt diſtinguerent Eccleſiam à Synagoga. Nec omiſſionis argumentum ſumptum ex Prudentio (qui omnia notabilia Chriſtianæ Religionis Ciuitatis Cæſarauguſtæ, & Hiſpaniæ ſcripſit, & de huiuſmodi ſancta Eccleſiæ fundatione non meminit, vt meminiſſet, ſi ita ſe haberet) procedit. quia multa, & grauiſſima quidem (vt notiſſima) omiſit Prudentius, & inter alia illuſtriſſimos Martyres, nempe Diuum Laurentium Hoſcenſem, & ſanctum Lambertum Cæſarauguſtanum. Sed non ſilentio præterit tum, ſecundum aliquos non vulgaris antiquitatis Doctores, dum pro ea canit: Plena magnorum domus Angelorum, & paulo poſt. Nouerat templo celebrari miſto. & alibi. Hinc Sacerdotum domus infulata Valeriorum.

Vltra quod non de omnibus ſcripſit Prudentius glorioſis hic geſtis, ſed de aliquibus tantum. Nec pulſis Arabibus Rex Alfonſus dictam Eccleſiam dehoneſtauit, transferendo ſedem in Eccleſiam ſancti Saluatoris: nam licet eo tempore pro beneficijs ab ea receptis huiuſmodi dignitatem, quando non haberet, meruiſſet, multa tamen ſereniſſimum, glorioſumque Regem mouere ad id potuerunt. Primum maiorum ſuorum veſtigijs inhærere, qui recuperata à Saracenis aliqua Ciuitate ſolebant meſquitam maiorem ſtatim cultui diuino conſecrare, & in ea Epiſcopalem ſedem conſtituere. ne ergo à ſuorum conſuetudine diſſideret, meſquitam maiorem Cæſarauguſtæ in Eccleſiam erexit, & ſedem Epiſcopalem in eam tranſtulit, vt vbi caput ſuperſtitionis fuerat, ibi caput quæſitæ ſanctitatis. Quod etiam Apoſtolos obſeruaſſe comperimus, vt apparet ex epiſtola prima Clementis Papæ ad Iacobum, quæ habetur in cap. In illis, octuageſima diſtinctione. Potuit etiam moueri pulchritudine eius ædificij, ac magnitudine: longè enim ſuperabat dictam Eccleſiam, cuius tunc parietes vetuſtate fere collapſi, & diruti erant, vt ex Bulla Gelaſij II. & Petri Librana I. Epiſcopi deſuper relata conſtat. Vel potuit etiam moueri ex alijs cauſis à Martino Carrillo, & alijs adductis. Nec audiendus eſt Zurita, ſentiens ſedem tunc priſtino, & natiuo loco reſtitutam, non verò nouè conceſſam. Tum quia contra ſeipſum loquitur, dum alibi dixit agens de Eccleſia ſanctæ Mariæ, vnde & Heleca, & Seniori, at ſuperioribus, poſterioribuſque Epiſcopis, & Eccleſiaſtico cultui ſacroſancta ædes ſedem ac domicilium præbuit. Arabum namque tempore alios ante eos, quos enumerat non habuit Epiſcopos: atque ideo non de illis agit verbis ſuperioribus, ſeu de illis, qui à primordio dictæ Eccleſiæ præfuerunt in ea. Tum quia tam plures autoritate, antiquitate, & numero ſuperiores refragantur, & tot Breuiaria grauiſſima, quibus potius ſtandum eſt. Nec tandem obſtat, ob dictam tranſlationem dictam Eccleſiam amiſiſſe priuilegia, præeminentiaſque omnes cathedralis Eccleſiæ, ex quo conſtat, tranſlationem factam fuiſſe non cum omnimoda dictarum præeminentiarum extinctione, ſed imo potius cum expreſſa reſeruatione earundem præeminentiarum, vt fuit pronunciatum à ſæpe dicto Ioanne Ferrer, & iure ſanè, quandoquidem non ob delictum, non ob culpam factam fuiſſe conſtat.

Admittitur tamen dicta Eccleſiæ propoſitio reſpectu domus Deputationis, quia ipſa tantum, & non regnum, nec alia loca eiuſdem fuerunt apprehenſa, & alias att. cont. &c. Et cum his dictus Dominus locum tenens Relator requiſiuit dictos illuſtres Dominos locum tenentes, quatenus votum ſuum proferrent, qui omnes fuerunt eiuſdem voti ex eiſdem motiuis. Deinde altera die apud eandem ciuitatem Cæſarauguſtæ in Camera conſilij interfuerunt Domini locum tenentes ſequentes: Dominus Clemens Romeu, Dominus Matthæus Deca, Dominus Hieronymus Mandieta, Dominus Martinus Godino, Dominus Michaël Martinez del Villar, & exiſtente dicto proceſſu in deliberatione ſuper reuocatione dictæ ſententiæ ſupplicata, Dominus Michaël Martinez del Villar Relator fuit voti, & opinionis, quod debet pronunciari, & ſtare in pronunciatis non obſtante reuocatione ſupplicata, quia locum non habet ex eiſdem motiuis. & requiſiuit dictos Dominos locum tenentes, quatenus votum ſuum præſtarent, qui fuerunt eiuſdem voti ex eiſdem motiuis.

Signum mei Ioannis Baptiſtæ habitatoris ciuitatis Cæſarauguſtæ, autoritateque Regia per totum Regnum Aragonum publici Notarij, ac ſcribæ principalis Curiæ Domini Iuſtitiæ Aragonum, & Secretarij Conſilij eiuſdem Curiæ, qui huiuſmodi vota, & motiua à ſuo originali libro Conſilij dictæ Curiæ de anno milleſimo ſexcenteſimo quinto, vbi continuata exiſtunt, manu aliena extraxi, & cum dicto ſuo originali libro conſului benè, & fideliter comprobaui, & in teſtimonium præmiſſorum meo ſolito ſigno ſignaui,

EXiſta aurea deciſione, & illius motiuis nonnulla maximi ponderis eliciuntur, & primò colligitur, iſtam Eccleſiam vetuſtate, & origine omnibus Chriſtianorum Eccleſijs antiquiorem eſſe, vtpotè circa annum quintum, vel ſextum à glorioſa Domini Noſtri IESV Chriſti Aſcenſione Angelicis manibus ædificatam, idq; ex omnium Hiſpaniæ Eccleſiarum traditione receptiſſima, & à Summis Pontificibus probata teneri. IX.

Secundò in eadem Eccleſia Sedem Cathedralem Cæſarauguſtanam ab illius fundatione vſq; ad tranſlationem dictæ Sedis factam ad Eccleſiā ſancti Saluatoris, curante Alphonſo Hiſpaniarū Rege circa annum 1120. in dicta Eccleſia ſanctæ Mariæ Maioris ſemper manſiſſe, quod etiam confirmant Gelaſij II. literæ, quibus Cæſarauguſtanæ Ciuitati è Saracenorum manibus nuper ereptæ, Petrum Epiſcopum ſuis manibus conſecratum

deſtinat, & porrigentibus manus adiutrices pro reparatione ipſius; Eccleſiæ à Saracenis vaſtatæ, Indulgentias cōcedit, iunctis alijs literis eiuſdem Petri Epiſcopi ad vniuerſos Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, Sacerdotes, & Chriſti fideles eadem cauſa ſcriptis, quæ videri poſſunt apud Cardinalem Baronium tom. 12. Annalium ſub anno 1118. vbi & alia multa de ipſa Eccleſia beatæ Mariæ Virginis de Pilari ſcribit, quā vniuerſo Chriſtiano orbi illuſtri fama notiſſimam eſſe dicit.

Nam cum Gelaſius II. per ſupradictas literas, Indulgentias porrigētibus manus adiutrices pro Eccleſia Cæſarauguſtana inſtaurāda largitus fuerit, & nomine Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ abſolutè prolato ex vſu Cancellariæ Apoſtolicæ intelligi debeat ipſa Eccleſia primaria ſeu cathedralis, de qua re nullus, niſi in hac parte ignarus, hæſitare poteſt, ſicut non hæſitamus, an ſub nomine Eccleſiæ Mediolanenſis, Neapolitanæ, Toletanæ &c. abſolutè & ſine vlla additione prolato cōprehendatur ſola Cathedralis, ſeu Metropolis. Mediolanenſis, Neapolitana, vel Toletana &c. cum etiā ſupradictus Petrus Librana Cæſarauguſtanus Epiſcopus aſſerat, Gelaſium prædictas Indulgentias conceſſiſſe ijs, qui manus adiutrices pro inſtauranda ipſa Eccleſia beatæ Mariæ Maioris porrexiſſent, ſequitur per ſequelam ineuitabilē, tunc temporis Epiſcopalem Cathedram Cæſarauguſtanam in Eccleſia B. Mariæ Maioris ſiue de Pilari conſtitiſſe. Quod vel ex ipſius epiſtolæ verbis non obſcurè colligitur, dum inquit: *Diuina fauente clementia, veſtriſque precibus, & fortium virorum audacia, Cæſarauguſtanam vrbē Chriſtianis manibus ſubiugari, ac beatæ, & glorioſæ Virginis Mariæ Eccleſiam, quæ diu (proh dolor) ſubiacuit Saracenorum ditioni, liberari ſatis audiſtis: quam beato, & antiquo nomine ſanctitatis, ac dignitatis polere nouiſtis &c.*

Quā ſententiā præter communem traditionē, & famam totius Regni vetuſtiſſimam, & conſtātiſſimā, quæ in antiquis ſufficienter probat, præſertim cū de facto agitur, vt iuriſconſulti communiter affirmant, & præter alia in eadem ſententia, ſiue in illius motiuis, & fundamentis allegata, probant graues hiſtorici, & alij viri docti, & eruditi non pauci. Primus Aymonius hiſtoricus antiquus octingentorum circiter annorum, in lib. hiſtoriæ tranſlationis reliquiarum S. Vincentij martyris, vbi vocat Eccleſiam B. Mariæ matrem Eccleſiarum eiuſdem ciuitatis. Secūdus D. Martinus Garzias Epiſcop[us] Barchinonēſis ſerm. 150. vbi eſt, tempore perſecutionis Chriſtianorum factæ per Dacianum anno nimirum 300. Eccleſiā Sanctæ Mariæ Maioris fuiſſe Metropolitanam. Nec refert, quod Eccleſia Cæſarauguſtana non fuerit Metropolitana ante Ioannem XXII. nā potuit eo tempore eſſe Metropolitana, & poſtea irruentibus Saracenis vſq; ad Ioannem XXII. manſiſſe ſimplex cathedralis, & per Ioannem XXII. iterum in Metropolitanam erigi: aut potuit prædictus autor nomē Metropolitanæ cum nomine ſimplicis Epiſcopalis confudiſſe, præſertim eo tempore, quo per multos iam annos illa in Metropolitanam fuerat reſtituta. Tertius Antonius Beuter 1. parte ſuæ Chronicæ cap. 23. Quartus Iacobus Valdeſi[us] in lib. de dignitate Regū ca. 6. nu. 21. Quintus Ambroſius Morales lib. 9. ſuæ Chronicæ cap. 7. aſſerentes, B. Iacobum Apoſtolū in dicta Eccleſia S. Mariæ poſuiſſe duos diſcipulos Athanaſium, & Theodorum, quorum alterum presbyterum, alterum Epiſcopum ordinauit. Sextus antiquū Breuiarium, S. Braulij lect. 4. & 9. Septimus Ioannnes Prades lib. 1. c. 5. §. 1. pag. 79. & lib. 2. c. 6. §. 2. Octauus Hieronymus Romano de Republ. Chriſtiana lib. 4. cap. 2. Nonus Hieronymus Curita in ſuis Annalibus dicens, D. Petrum Libranā reſediſſe in Eccleſia S. Mariæ de Pilari, Decimus Lupus Arces in ſuo teſtamento condito anno 1131. vel paulo poſt, exiſtente Epiſcopo D. Garzia, in quo ſtatuit, vt amici ſui poſt illius obitum ex illius hæreditate tres portiones facerent, & vnā darent S. Mariæ Cæſarauguſtanæ, & Epiſcopo, & ſucceſſoribus illius, præſiente eodem D. Garzia Epiſcopo. Vndecimus Teſtamētum Vicecomitiſſæ Biarnæ conditū anno 1135. in quo donauit, ſeu legauit prædictæ Eccleſiæ S. Mariæ, & dicto Epiſcopo D. Garziæ, ac illius ſucceſſoribus quandam vineam per illos tenendam, & poſſidendam.

Ferunt etiam, exiſtere in eadē Eccleſia S. Mariæ ſiue in eius clauſtro Imagines vetuſtiſſimas ante ann. 300. Saluatoris ſub forma agni vexillū tenentis, quæ ſunt inſignia Eccleſiæ cathedralis Cæſarauguſtanæ, cum hac inſcriptione: *Agnus iſte docet, hanc fuiſſe Sedem*, quæ Imagines, cū dicantur ſaltem annis tercentis antiquiores, non fuiſſent permiſſæ ab Epiſcopis, & Metropolitanis eo præſertim tempore, quo ipſa Eccleſia S. Mariæ nondum à iuriſdictione Ordinarij fuerat exempta, niſi conſtitiſſet de veritate illius inſcriptionis, ex quibus omnibus ſatis euidenter liquet, non ſolū ante recuperationem Cæſarauguſtanæ Vrbis de manibus Saracenorum, verum etiam poſt dictā recuperationem, & poſtquam ipſamet Eccleſia S. Saluatoris in cathedralem fuit erecta, Sedem nihilominus Epiſcopalem apud Eccleſiam S. Mariæ per aliquod tempus manſiſſe, ita vt ambæ Eccleſiæ S. Saluatoris, & S. Mariæ pro vna, & eadem cathedrali reputarentur, quod in alijs etiā Vrbibus factum legimus, nam Modiolani duplex eodem prorſus tempore cathedralis olim extitit S. Ambroſij, & S. Teclæ, & Bergomi duplex itē cathedralis ſancti Alexandri, & ſancti Vincentij.

Et quod omnem dubitationem tollere videtur, cum canonici S. Mariæ de Pilari ex antiqua loci conſuetudine feſtum dedicationis Eccleſiæ cathedralis Cæſar auguſtanæ vti proprium illius Eccleſiæ, ritu ſolēni celebrarent, cathedralibus S. Saluatoris contradicentibus, cauſaq; ad Audito-

tes Sacri Palatij Apoſtolici deducta, canonici S. Mariæ ſententiam, & deciſionem fauorabilē ſub Illuſtriſſ. Ludouiſio tun. Rotæ Rom. Auditore, qui fuit Summus Pontifex Gregorius XV. in hunc modum retulerunt ſub die 18. Iunij 1610.

Dubitatur, an Eccleſiæ S. Saluatoris Cæſarauguſtanæ eſſet dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione celebrandi ſub die 12. Octob. & ſeptem ſequẽtibus, dedicationem Eccleſiæ priuatiuè ad Eccleſiam B. Mariæ del Pilar eiuſdem ciuitatis, & fuit reſolutum non eſſe dandum, quia ex teſtibus, & alijs deductis apparet, Eccleſiam del Pilar antiquitus fuiſſe Cathedralem, & in ea extitiſſe Sedem Epiſcopalem Cæſarauguſtanam, illiuſq; dedicationem eſſe die 12. Oct. & quolibet anno fuiſſe ſolemniter in dicta Eccleſia celebratum pro dedicatione propria, vt benè probant plures teſtes de viſu, & auditu, qui deponunt de pluribus annis vſque ad tempus mota litis.

Et licet Eccleſia S. Saluatoris, quæ prius erat Meſchita Maurorum, & poſtea illis eiectis cultui diuino dicata, & conſecrata 6. Ian. & in Metropolitanam erecta 17. Iulij, vltra feſtum dedicationis, quod in dictis diebus annuatim celebrat, celebrat etiam dedicationem primæ cathedralis Eccleſiæ illius ciuitatis, & ſic Eccleſiæ del Pilar 12. Octobris: attamen eiuſdem feſtiuitatis celebrationem continuauit ſemper dicta Eccleſia del Pilar.

Non obſtant teſtes pro Eccleſia S. Saluatoris examinati, quia nullus deponit, quod Eccleſia del Pilar per illam fuerit prohibita celebrare feſtum dedicationis ſui templi, & acquieuerit prohibitioni, quod eſt neceſſarium, vt dicatur in quaſi poſſeſſione priuatiuè gloſ. in l. qui luminibus, & ibi Bart. Caſtren. & alij ff. de ſer. vrb. præd. Fel. in c. Paſtoralis n. 9. in 8. limit. de off. ord. late Gomeſ de contract. cap. 15. nu. 28. verſ. item Addi, Gabr. de præſcript. concl. 10. num. 13.

Nec eſt verum, quod in Eccleſia del Pilar fuerit celebratum feſtum dedicationis nomine Eccleſiæ cathedralis aduerſariæ, quia hoc tantum videtur deponere octauus teſtis, qui non probat vti vnicus; & quando etiam alij hoc innuerent, ſunt multò plures in contrarium, qui dicunt, Eccleſiam del Pilar celebraſſe feſtum vti propriam ipſiuſmet Eccleſiæ dedicationem: & propterea eorum depoſitio debet præualere, tum quia numero excedunt l. ob carmen §. fin. ff. de teſt. c. in noſtra eod. tit. tum quia cum eorum depoſitione concurrit præſumptio. Paul. de Caſtr. conſ. 192. col. 2. ad fin. lib. 2. Ruin. conſ. 35. ſub n. 16. verſ. teſtis autem lib. 4. Aym. conſ. 73. poſt num. 41. Alius enim præſumitur potius factus iure proprio, quam alieno l. titiam. & l. & magis. ff. de ſolut. gloſ. in l. 2. in ver. & dominum, vbi Bart. & Salic. C. de acquir. poſſeſſ. l. 3. §. ex contrario, & ibi not. ff. eod. tit. Bart. in l. 1. §. nuntiatio nu. decimotertio ff. de nou. oper. nunc. Bald. in l. 2. quæſtione nona C. de ſeruit. & aqu. Et quia aſſiſtit depoſitio iuris communis Iaſ. conſ. 163. colum. penult. ad fin. lib. ſecundo cum alijs cumulatis per Gabr. de teſtib. concl. 3. num. vigeſimotertio. De iure enim omnes Eccleſiæ tenentur celebrare feſtum ſuæ dedicationis cap. ſolemnitatis primo, & ſecundo de conſecr. diſt. 1. cap. primo diſt. 3. not. in cap. fin. de ferijs Abb. in Rubr. de conſecrat. numero tertio.

Nec obſtat, quod iſta feſtiuitas generaliter in toto Archiepiſcopatu celebretur: quia vltra quod teſtes hoc non probant, cum dicant, ſe ita credere, & pro certo habere, Iaſ. poſt alios in l. 1. ff. de iuſt. & iur. quando etiam hoc probaretur, non poſſet tamen fieri illatio, quam facit pars aduerſa, quod ſicut aliæ id faciunt intuitu Eccleſiæ cathedralis, ita & Eccleſia del Pilar, quia cum in hac Eccleſia ſit probatum per teſtes, quod ab ea celebratur nomine ipſiuſmet Eccleſiæ, & vti propria dedicatio, probatio in ſpecie præfertur probationi generali, Innoc. in cap. audita de Præſcript. Aym. conſ. 258. numero decimoſexto circa medium, late Gabr. dict. concluſ. 4. num. 72. de teſt. Menoch. de Arbitr. caſ. 526. num. trigeſimo tertio, & viget diſpar ratio, quia in alijs Eccleſijs non poterat dici dedicatio propria, & propterea cum non competeret iure proprio, ſed alieno, nihil mirum, ſi cenſeantur nomine alieno id facere. Bart. in d. §. nuntiatio, num. decimoquinto late Surd. conſ. 19. num. trigeſimo quinto: non ſic in Eccleſia del Pilar, cui cum iure proprio etiam competat celebratio propter propriam dedicationem, quando eſſemus in dubio, præſumeretur nomine proprio celebraſſe. Menoch. præſumpt. 49. num. vigeſimo tertio cum ſupra deductis. Quæ deciſio fuit confirmata ſub eodem R. P. D. Ludouiſio die Lunæ 24. Ian. 1611. altera deciſione, quæ talis eſt.

Domini ſteterunt in deciſis rationibus, de quibus in deciſione. Non obſtat, quod obijcitur, teſtes fuiſſe examinatos, & iura compulſata extra terminum, hoc enim ex facto tollitur, quia licet nuncius dederit terminum. 40. dierum, attamen illum prorogauit ad alios 40. & iſte terminus ita prorogatus. 80. dierum incipiebat die 16. Decemb. & currebat vſque ad diem 4. Martij incluſiuè. Teſtes autem omnes iurarunt de menſe Febr. vno excepto, qui iurauit die 3. Martij, & compulſatio Scripturarum cœpta die 1. Martij conſummata fuit, & perfecta die 4. eiuſdem, quibus ſcripturis coram Nuncio productis nihil fuit oppoſitum pro parte Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, & dicta teſtium recipiunt adminiculum veritatis ab antiquis hiſtorijs loquentibus de multis prærogatiuis, & præeminentijs, quas habuit Eccleſia del Pilar, quæ fuit antiquitus cathedralis.

Non obſtat, quod cum iſta celebratio fuerit facta ab Eccleſia S. Saluatoris vti de feſto dedicationis Sedis, id eſt Eccleſiæ effectæ cathedralis, iſta quaſi poſſeſſio in vim prærogatiuæ cathedralitatis, quæ vni tantum Eccleſiæ competere poteſt (cum non ſit dare in eadem Diœceſi plures cathedrales) videatur continere prohibitionem implicitam quoad alias Eccleſias, quæ ſufficit ad acquirendam quaſi poſſeſſionem priuatiuè, vt dixit Rota in Hoſtien. littera maris. 20. Decembr. 1574. cor am Rubeo, ex Chalder. cõſ. 2. de præſcr. & alij, tunc allegatis, quia reſpondetur, Eccleſiam del Pilar non celebrare feſtum ratione cathedralitatis, ſed vti propriam Eccleſiæ dedicationem, vt in qualibet Eccleſia celebratur. Vnde ſequitur, quod cum celebratio competat vtrique Eccleſiæ diuerſis reſpectibus, vna poſſeſſio non poteſt cõtinere prohibitionem alterius, ſed ſunt compatibiles. Dect. c. licet cauſam. de prob. Bart. in l. ſi duo ſub. n. 4. ff.

vti

vti poſſed. Rip. l. ait Prætor n. 15. ff. de reiud. Caſ. de Graſſ. dec. 33. n. 7. de cauſ. poſſ. & propr.

Non obſtat quod dicitur, Eccleſiam cathedralem facere celebrationem propter cathedralitatem, quam amiſit, quia omiſſo, an id facere poſſit, & in hoc conſeruare prærogatiuam antiquæ cathedralitatis iuxta tradita per Io. de Plat. in l. 1. & 21 de Præfec. Præt. lib. 12. Guido Pa. deciſ. 377. & dato, quod facere non poſſet, poſſit autem, vt negari non poteſt, vti propriam dedicationem quaſi poſſeſſio celebrandi cenſeri debebit facta eo nomine, vt legitimè fieri potuit. Signor. conſ. 75. n. 10. poſt med. Aym. conſ. 322. poſt num. 3. Caſ. de Graſſ. dec. 19. n. 5. de probat. & eſt regula generalis, quod actus præſumitur fieri eo modo, quo validè, & licitè fieri poteſt l. quoties de reb. dub. l. merito, ff. pro Soc. Corn. 257. ſub nu. 3. verſ. & qui poteſt facere lib. 1. Rimin. Sen. conſ. 42. num. 12.

Non releuat, quod dicitur probari ex literis quorundam Cardinalium, Eccleſiam del Pilar fuiſſe parochialem, & collegiatam, quia quando probaretur, non excluderet cathedralitatem, cum vt notum eſt, & pluribus exemplis conſtat, iſta ſunt compatibilia.

Et cum rurſus dubitatum eſſet, an poſt mandatum de manutenendo conceſſum Eccleſiæ Beatæ Mariæ de Pilari ſuper celebratione feſti propriæ dedicationis, eadem Eccleſia teneretur ad inſtar aliarum, dedicationis Eccleſiæ Metropolitanæ feſtum celebrare, Domini Auditores reſponderunt negatiuè, vt patet ex illorum deciſione ponente R. P. D. Veroſpio die Lunæ 9. Iunij 1614. quæ incipit:

Poſt mandatum de manutenendo me ponente conceſſum Eccleſiæ B. Virginis del Pilar ſuper celebratione feſti propriæ dedicationis. Dubitaui, an eadem Eccleſia teneretur ad inſtar aliarum dedicationis Eccleſiæ Metropolitanæ feſtum celebrare, & fuit negatiuè reſponſum, ex quo enim dedicatio Metropolitanæ ſub eodem die cadit cum dedicatione Eccleſiæ del Pilar, iſta cogi non debet ad illam celebrandam, cum de iure communi propriæ dedicationis diem celebrare teneatur cap. ſolemnitas 1. & 2. de conſecrat. diſt. 1. & cap. 1. eod. tit. diſt. 3. & notat Abb. in rubr. de conſecrat. num. 3. Quod idem vniuerſalis Eccleſiæ conſuetudini reſpondet: ſiquidem officium dedicationis propriæ Eccleſiæ regulariter alijs ſolemnitatibus præfertur, vt ex rub. Breuiarij Romani 4. in ordine de Dominicis Ex 10. de tranſlatione feſtorum colligitur. Hæc autem conſuetudo eſt ſeruanda Vital. in Clem. dignum nu. 59. & 60. de celebrat. Miſſarum. Fœlin. in rubric. de maior. & obed. num. 10. Nauarr. in Manuali cap. 13. nu. 5. Rota in nouis, deciſione quarta numero tertio de electione.

Et hoc idem iuri conſonat cum reſpectu præcedentiæ quilibet in domo ſua maior dicatur, l. nihil omnino & ibi gloſ. fin. C. de Palat. ſacr. larg. lib. 12. Capic. deciſ. 27. num. 24. & 25. Corn. Conſ. 193. num. 15. lib. 2.

Vlterius ex quo Eccleſia del Pilar fuit olim Cathedralis, cenſetur prærogatiuam celebrandi ſuam dedicationem retinuiſſe. Ioan. de Platea in l. 1. & 2. de præf. præt. libro duodecimo, Guido Pap. deciſ. 277. Quæ ratio dignitatis antiquæ non militat in alijs Eccleſijs, & ideo hæc non tenetur, ſicut aliæ Metropolitanæ, dedicationem celebrare.

Stante igitur aſſiſtentia iuris, necnon dicta vniuerſali conſuetudine pro Eccleſia del Pilar debuit Metropolitana probare, ſe poſt erectionem, & tranſlationem in Cathedralem illi prohibuiſſe, ne propriæ dedicationis ſolemnitatem celebraret, & quod eadem etiam per tempus requiſitum ad præſcribendum acquieuerit per gloſſ. in l. qui luminibus & ibi Bart. Caſtr. & alij, ff. de ſeruit. vrb. præd. Fœlin. in cap. Paſtoralis num. quinto in 8. limit. de officio Ordinarij cum alijs per Gabriel. de præſcript. concluſ. decima, numero 130. Hoc tamen nunquam fuit probatum non obſtantibus teſtibus aliquibus in contrarium adductis, vt fuit reſolutum in deciſione coram Reuerendiſſimo Bononien. Et cum hodie nihil contra releuans deducatur non videtur in eodem amplius inſiſtendum &c.

Tertiò colligitur, in eadem Eccleſia clericos canonicos id eſt regulariter viuentes ſemper manſiſſe, non ſolùm poſt dictam Eccleſiam cum ciuitate Cæſarauguſtana per Alphonſum Regem Hiſpaniarum auxilio Chriſtianorum Principum è manibus Saracenorum liberatam, quod contigit circa annum ſalutis 1118. ex quo tempore vel paulò poſt nulli dubium eſt ſemper canonicos ſub D. Auguſtini regula degentes illam tenuiſſe, quemadmodum; & nunc tenent ſub Reuerendiſſ. & multis titulis ſuſpiciendo Domino Doct. Iacobo de Ayerue illius digniſſimo Priore, qui magno cum diuini cultus ſplendore, ac incremento illam moderatur. Verùm etiam antequam Saraceni prædictam ciuitatem occuparent, cum eadem ſententia de ſancto Braulio eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopo, qui illam circa annum 620. regebat ita legitur: *Synodo celebrata vnuſquiſque ad propriam Sedem eſt reuerſus, & Braulius Cæſarauguſtam repetens apud ſanctam Mariam Maiorem Sedem ſuam ſituans, ſuis canonicis ſic fraterna dilectione adhæſit:* quod in cauſa fuit, vt poſt eandem Eccleſiam à Saracenis ereptam Petrus cognomento Librana, vel eius ſucceſſor Collegium canonicorum regularium in ea reſtituendum ſtatim curaret, quòd nimirum per ipſos canonicos regulariter viuentes ab antiquis temporibus regi conſueuiſſet.

Quartò infertur, ſanctiſſimos Epiſcopos, & clericos Cæſarauguſtanæ ciuitatis Marcum, Maximum, Braulium, Helecam, & ante illos Valerium, & illius Archidiaconum Vincentium glorioſi nominis Martyrem, & alios ante annum 1140. omnes prædictæ Eccleſiæ S. Mariæ Maioris Epiſcopos, & clericos; & conſequenter canonicos regulares numerandos, præſertim cum non ſolùm poſt D. Auguſtinum, verùm etiam ante illū ab initio naſcentis Eccleſiæ ſemper in dicto loco clerici canonici Apoſtolorum more communiter viuentes manſerint, vt ſupra fuit notatum. Propterea falſitatis, & impoſturæ arguendum autorem aſſertæ hiſtoriæ ſub nomine Marci Ma-

ximi

nimi recens editæ, cum ſub Era 606. nimirū anno Chriſti 568. ſcribit: *Ego Marcus Maximus, qui hoc ſcribo, vixi multos dies in æde S. Mariæ de Columna à beato Iacobo Zebedæi filio ex ædificata ſub Regula S. Benedicti propinqua erat monaſterium monachorum Benedictinorum conſtitutū*: Quid enim monachis D. Benedicti, quid regulę D. Benedicti cum canonicis cathedralibus? præſertim per illa tempora, quibus vel Diui Benedicti inſtitutum illas Regiones nondū penetrauerat, vel ſi penetrauerat, illius profeſſores non clerici, ſed vt ſic per vocabulorum inopiam dicatur, laici erant, non in cathedralibus, ſed in ſolitudinibus & tugurijs degebant, ſed vide, quæ de hac re libro primo cap. 53 adnotauimus.

XI. IN hoc præclariſſimo Collegio floruerunt poſt ciuitatem à Saracenis recuperatam, multi viri tum pietate tū omni genere ſcientiarū eruditiſſimi, ex quibus vt paucos referam, fuerunt Ioannes Trullo primùm canonicus dictæ Eccleſiæ S. Mariæ, exinde Prior monaſterij S. Chriſtinæ eiuſdē inſtituti, Sac. Theologiæ Profeſſor eruditiſſimus, qui volumen de Ordine canonicorum regularium elucidato quatuor libris diſtinctum edidit, in quo præter ea, quæ ad canonicos regulares pertinent, alia quamplura tum ad moralem, tum ad naturalem Philoſophiam, & diuinæ Scripturæ intelligentiam cōducentia, doctiſſimè expoſuit. Secūdus Bartholomæus Laurente eiuſdem Eccleſiæ Prior, & Regni Aragonum Hiſtoricus, qui epiſtolas aliquot, Vitam S. Braulionis, & alia opuſcula digniſſima perfecit: quædam verò inchoata, morte præuentus abſoluere nequiuit. Tertius Petrus Cenedo canonicus item, & Prior in vtroque iure verſatiſſimus, qui duo edidit volumina: alterum quæſtionum, quæ ad praxim in tribunalibus frequenter reducuntur. Alterum Collectanearum iuris canonici tribus libris diſtinctū, quorum primus materias Decreti. Secundus Decretaliū, Tertius Sexti, Clementinarum, & Extrauagantium perſtringit. Quartus Dominicus Garcia, canonicus & Prior d. Eccleſiæ, Doctor Theologus Complutenſis, & linguarum intelligentia eruditiſſimus. hic vt audio ſcripſit librum de excellentia ſanctiſſimi Nominis Ieſu, alterum quoque de aduentu Meſſiæ, & de Scripturarum intelligentia contra Iudęos: tractatum quoque Chriſtianæ peregrinationis, necnon quæſtiones ſuper librū Geneſis ſummo ingenio, & lucubratione elaboratum propediem in lucem emiſſurus. Demū de miraculoſa Eccleſia S. Mariæ de Columna integrum librum recens edidit Reu. Adm. Pater frater Didacus Murillo Seraphici Ordinis D. Franciſci regularis obſeruantiæ profeſſor, ad quem lectores plura cupientes remitto.

(o)

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ximi recens editæ, cum ſub Era 606. nimirũ anno Chriſti 568. ſcribit: *Ego Marcus Maximus, qui hæc ſcribo, vixi multos dies in æde S. Mariæ de Columna, à beato Iacobo Zebedæi filio ex ædificatæ ſub Regula S. Benedicti, propeque erat monaſterium monachorum Benedictinorum conſtitutũ*: Quid enim monachis D. Benedicti, quid regulę D. Benedicti cum canonicis cathedralibus? præſertim per illa tempora, quibus vel Diui Benedicti inſtitutum illas Regiones nondũ penetrauerat, vel ſi penetrauerat, illius profeſſores non clerici, ſed vt ſic per vocabulorum inopiam dicatur, laici erant, non in cathedralibus, ſed in ſolitudinibus & tugurijs degebant, ſed vide, quæ de hac re libro primo cap. 53 adnotauimus.

XI. IN hoc præclariſſimo Collegio floruerunt poſt ciuitatem à Saracenis recuperatam, multi viri tum pietate tũ omni genere ſcientiarũ eruditiſſimi, ex quibus vt paucos referam, fuerunt Ioannes Trullo primum canonicus dictæ Eccleſiæ S. Mariæ, exinde Prior monaſterij S. Chriſtinæ eiuſdẽ inſtituti, Sac. Theologiæ Profeſſor eruditiſſimus, qui volumen de Ordine canonicorum regularium elucidato quatuor libris diſtinctum edidit, in quo præter ea, quæ ad canonicos regulares pertinent, alia quamplura tum ad moralem, tum ad naturalem Philoſophiam, & diuinæ Scripturæ intelligentiam cõducentia, doctiſſimè explicauit. Secũdus Bartholomæus Laurente eiuſdem Eccleſiæ Prior, & Regni Aragonum Hiſtoricus, qui epiſtolas aliquot, Vitam S. Braulionis, & alia opuſcula digniſſima perfecit: quædam verò inchoata, morte præuentus abſoluere nequiuit. Tertius Petrus Cenedo canonicus item, & Prior in vtroque iure verſatiſſimus, qui duo edidit volumina: alterum quæſtionum, quæ ad praxim in tribunalibus frequenter reducuntur. Alterum Collectanearum iuris canonici tribus libris diſtinctũ, quorum primus materias Decreti, Secundus Decretaliũ, Tertius Sexti, Clementinarum, & Extrauagantium perſtringit. Quartus Dominicus Garzia, canonicus & Prior d. Eccleſiæ, Doctor Theologus Complutenſis, & linguarum intelligentia eruditiſſimus. hic vt audio ſcripſit librum de excellentia ſanctiſſimi Nominis Ieſu: alterum quoque de aduentu Meſſiæ, & de Scripturarum intelligentia contra Iudęos: tractatum quoque Chriſtianæ peregrinationis, necnon quæſtiones ſuper librũ Geneſis ſummo ingenio, & lucubratione elaboratum propediem in lucem emiſſurus. Demũ de miraculoſa Eccleſia S. Mariæ de Columna integrum librum recens edidit Reu. Adm. Pater frater Didacus Murillo Seraphici Ordinis D. Franciſci regularis obſeruantiæ profeſſor, ad quem lectores plura cupientes remitto.

(o)

CAPVT TRIGESIMVM PRIMVM.

De cæteris Eccleſijs, & monaſterijs canonicorũ in Regnis, & Prouincijs Hiſpaniarũ, excepta Luſitania conſtitutis.

ACturus nunc de alijs Eccleſijs, & Collegijs canonicorum regularium in omnibus Prouincijs, & Regnis Hiſpaniarum, excepta Luſitania, vel nunc, vel olim exſtentibus, illud ante omnia præmittendum cenſui, de quo per ſuas certiorem me reddit Reuerendiſſ. & Excellentiſſ. Doctor & Prior S. Mariæ Maioris ſiue de Pilari Cæſarauguſtanæ Dominus Iacobus de Ayerue, nimirum in omnibus Eccleſijs Hiſpaniarum diſciplinam canonicam ſiue regularem antiquitus fuiſſe inſtitutam, quod triplici coniectura mea quidem opinione, valde probabili confirmat. I. Prima eſt, quia quo tempore D. Gregorius Auguſtinum Anglorum Apoſtolũ ad inſtituendam Eccleſiam Anglicanam deſtinauit, eo etiam tempore Iſidorum Hiſpalenſem Archipręſulem totius Hiſpaniæ Legatum, ad illius Eccleſias reformandas, & ad priſtinum, perfectũq; ſtatum reducendas deſignauit, quare quod D. Gregorius Auguſtino Anglorum Apoſtolo præcepit, vt in Eccleſijs Anglicanis illam vitam inſtitueret, quæ ab initio naſcentis Eccleſiæ inter primos illos clericos Apoſtolicos legitur inſtituta, de quo in cap. Quia tua fraternitas 12. quæſt. 1. non minus Iſidorus in Eccleſijs Hiſpaniarum, quam Auguſtinus in Anglicanis, exequendum curauit, vt ſcilicet canonicam, & communem vitam, eamq; perfectiſſimam reſtitueret. quam ille in ſecundo libro de officijs primo loco deſcribit, quam non aliam fuiſſe, niſi communẽ, & canonicam vitam clericorum regulariter viuentium quos ante illum B. Auguſtinus reformatos regula præclariſſima, & toti mundo celebri donauit, ex eo conuincitur, quod Turpinus in Vita Caroli Magni cap. 5. ſcribit, Carolum Magnum Saracenis à Compoſtella profligatis, Archiepiſcopũ & canonicos ſecundum B. Iſidori regulam viuentes Eccleſia Compoſtellana poſuiſſe: nam cum in omnibus B. Iſidori ſcriptis nulla peculiaris regula canonicorum ab illo ſcripta reperiatur, certè non de alia regula, quam de Apoſtolica per D. Auguſtinum in ſcriptis redacta, & ad normã vitæ Apoſtolicæ conquadrata, & exinde per totum orbem diuulgata, intelligendum videtur. Altera verò coniectura non minus euidens eſt, quòd vt ille narrat, Eccleſiæ, quæ inter Saracenorũ ruinas remanſerunt, vel quæ ad illorum manus non peruene-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN